

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०४ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • एप्रिल - २०२२

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०४ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • एप्रिल - २०२२

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेत सुध्दा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वप्निल वि. झाटवळ
राजनंदन कृ. पिंपळकर ● श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका संतोष प्रिंटर्स, जय शिवाजी नगर, कात्रक रोड, बेस्ट डेपो, वडाळा, मुंबई - ४०००३१, येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४

ई-मेल : marathihiastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	१ वर्ष	३ वर्ष	५ वर्ष	११ वर्ष
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४९० ५७४९

०५

०६

स्तंभ

- दोन शब्द ०४
- विचारपुण्य १०
- दादाला विचारु या १३
- शब्दकोडे १४
- वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे १५
- दिव्यवाणी २५
- वाढदिवसाच्या शुभेच्छा २६
- हसा मुलांनो हसा ३०
- सामान्य ज्ञान ४७
- आरोग्याचा मंत्र ४९
- चित्र काढा आणि रंग भरा ५०

चित्रकथा

- आजोबा १६
- किंटी ३८

२०

कथा

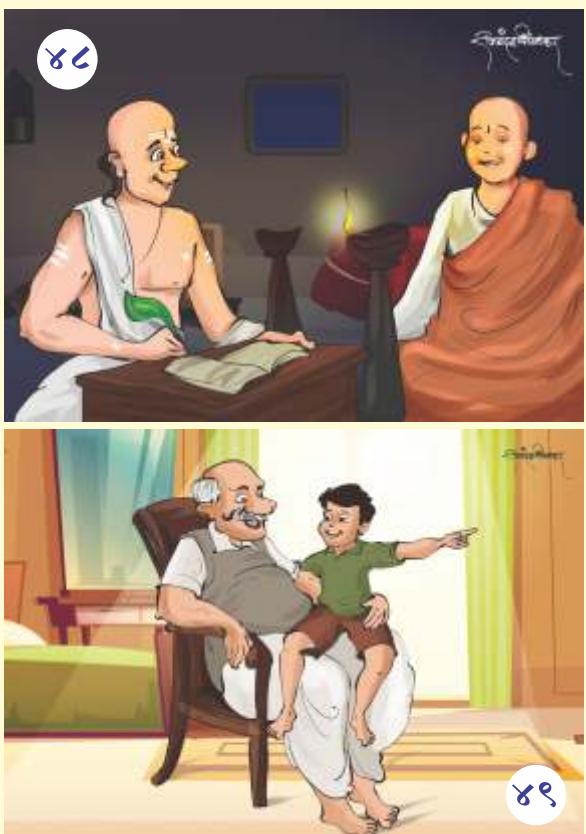
- सारासार विचार ०५
- एकमेका सहाय्य करु ०८
- प्रामाणिकपणाचे फळ २०
- कर्मचा जाब २३
- लोभाचे फळ वाईटच ४३
- महामंत्री चाणक्य ४५
- आपणही म्हातारे होणार ४८

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०६
- तेजस्विनी २२
- विशेष २८
- भ्रमंती ३२
- समर्थ दर्शन - भाग ८४ ३४
- स्वामी विवेकानंद : प्रेरक प्रसंग ३५
- संतकथा ४२
- विध्वजगत ४९

२३

कविता

- गुढीपाड्वा १२
- मानव एकतेची सुरवात ३७

सत्संग सेवेने मिळतं आत्मिक बळ

ए प्रिल महिना म्हणजे परीक्षेचा महिना. परीक्षेच्या तयारीची लगबग सुरु झाली, की मग खूप सारी बंधनं लादली जातात. टी.व्ही.पाहणं बंद. खेळायचं नाही, फिरायचं नाही. फक्त अभ्यास एके अभ्यास! अशा वेळी मनावर दडपण येतं मनाला थकवा जाणवतो. खरं तर अभ्यासासाठी मन मजबूत आणि प्रसन्न असणं आवश्यक असतं; पण वडीलधान्यांच्या आदेशापुढे काही चालत नाही. ही परिस्थिती पाहून एक प्रसंग आठवला.

मिशनचे तिसरे सद्गुरु बाबा गुरुबचनसिंहजी महाराज यांच्या मुलांना शिकवण्याचं काम त्यावेळी मिशनचे महात्मा शास्त्रीजी करत असत. जेव्हा परीक्षा जवळ आल्या तेव्हा ते मुलांना म्हणाले, “आता बाहेरची सगळी कामं बंद. बाजारात जाण, रेडिओ ऐकण, खेळणं बंद आणि सेवा—सत्संग देखील बंद. आता फक्त अभ्यासाकडे लक्ष घ्यायचं.” बाबाजी पाठीमागे उभे राहून हे सारं ऐकत होते. ते म्हणाले, “मुलांनो, ऐकलंत ना शास्त्रीजी काय म्हणतायत ते?” मुलं म्हणाली, “हो बाबाजी, पण आम्ही परीक्षेत यशस्वी होऊ असा आशीर्वाद आम्हाला द्या.” बाबाजी म्हणाले, “माझा आशीर्वाद तर तुमच्या पाठीशी सदैव आहेच; परंतु मेहनत करणं हे

तर तुमचं काम आहे ना! आणि हो आशीर्वादही त्यालाच मिळतो जो कठोर परिश्रम करतो.” ते पुढे म्हणाले, “शास्त्रीजी! इतर अनावश्यक गोष्टीत वेळ घालवणं अवश्य थांबवायला हवं; परंतु सेवा, सत्संग—नामस्मरण हा तर आत्मिक खुराक आहे. त्यामुळे मनाला आत्मिक बळ मिळतं. दुनियावी शिक्षणासाठी तर ते सहाय्यकच आहे. बघा बरं, सत्संगात गेल्यानं मन आणि बुद्धी कशी प्रफुल्लित होते! मन—बुद्धीला स्फूर्ती मिळाली तर दिवसभराचा अभ्यास दोन तासात पूर्ण करता येईल आणि सेवेने मिळालेल्या शक्तीमुळे शरीरात उत्साह टिकून राहील आणि कठोर परिश्रम करण्यासाठी तर उत्साह आवश्यकच आहे.

मित्रांनो, यशस्वी होण्यासाठी केवळ आशीर्वादच पर्याप्त नाही किंवा सत्संग केला म्हणजे झालं, आता अभ्यास केला नाही तरी चालेल असं नाही; तर कठोर मेहनत आणि परिश्रम करणं आवश्यक असतं. यासाठी आत्मिक बळाची जोड हवी असते आणि हे बळ सत्संग—सेवेन प्राप्त होतं. म्हणून सेवा सत्संग नामस्मरण करणं म्हणजे वेळ व्यर्थ घालवणे असं होत नाही. तर ते प्रत्येक कामामध्ये सफल होण्यासाठी सहाय्यक असतं.

- राजेंद्र थोरात ...

पौराणिक कथासार

सारासार विवेक

रा म रावण युद्धात रावणाचा पराभव झाला. श्रीरामांच्या अमोघ बाणाने रावण घायाळ होऊन रणांगणात कोसळला होता. तेव्हा श्रीरामांनी लक्ष्मणाला सांगितले, “रावणाचा मृत्यु होण्याआधी तू त्याच्याकडे जा आणि त्याच्याकडून काही महत्त्वाच्या गोष्टी शिकून घे.” तेव्हा लक्ष्मण म्हणाला, “रावण तर दुरात्मा आहे, मला त्याच्याकडून काय शिकवण मिळणार आहे?”

श्रीराम म्हणाले, “रावण जरी दुरात्मा असला तरी तो महाज्ञानी आहे. कठोर तपस्ची आहे. त्याच्यासारखी तपश्चर्या कोणी केली

नाही आणि करु शकणारही नाही. तो उत्तम राजनीतिज्ञ आहे, विद्वान आहे, अनुभवी आहे त्याच्याकडून तुला नक्कीच काहीतरी शिकायला मिळेल.”

श्रीरामांची आज्ञा प्रमाण मानून लक्ष्मण युद्धभूमीमध्ये रावणाजवळ गेला. रावणाच्या मस्तकाजवळ जाऊन त्याने आपले येण्याचे प्रयोजन सांगितले. त्यावर रावणाने त्याला काहीही प्रतिसाद दिला नाही. लक्ष्मण पुन्हा श्रीरामांकडे आला. त्याने घडलेला प्रसंग सांगितला. तेव्हा श्रीराम म्हणाले, “ज्याला ज्ञान मिळवायचं असतं त्याने मस्तकाजवळ नव्हे; तर

आयुष्यात भावनेपेक्षा कर्तव्य मोठे असते.

पायाजवळ बसावं. नम्रपणे शिकण्याची भावना व्यक्त करावी.” लक्ष्मण पुन्हा रावणाकडे गेला. चरणाजवळ उभा राहून त्याने रावणाला नमस्कार केला. रावण म्हणाला, “हे लक्ष्मण, तीन महत्वाच्या गोष्टी नीट लक्षात ठेव एक म्हणजे शुभकर्म, सत्कार्य त्वरित करावे. तिथे वेळ लावू नये. मी अनेक गोष्टी करायच्या ठरवूनही केवळ आळसामुळे करु शकलो नाही. उद्यावर ढकलत राहिलो; परंतु मृत्यू कधी येईल हे सांगता येत नाही. म्हणून चांगले कर्म करण्याचे विचार मनात आले, की ते त्वरित कृतीत आणावे. दुसरी गोष्ट अशी की शत्रूला कधीही कमजोर समजू नये. तिसरी गोष्ट म्हणजे जीवनाचे रहस्य कधीही उघड करु नये. माझ्या नाभीमध्ये अमृतकुंभ असल्याचे रहस्य उघड झाल्यामुळे च माझी ही दशा झाली.

लक्ष्मणाच्या अनेक प्रश्नांची देखील रावणाने चांगली उत्तरे दिली. अनेक नैतिकतेची तत्त्व सांगितली. त्याची बुद्धिमत्ता पाहून लक्ष्मणही चकित झाला. लक्ष्मण म्हणाला, “हे राक्षसराज! तू एवढा बुद्धिमान आणि ज्ञानी असूनही माता सीतेचे अपहरण का केलेस?” त्यावर रावण म्हणाला, “मी राक्षस कुळातील आहे त्यामुळे त्या कुळाचा माझ्यावर प्रभाव होता.” हे ऐकल्यानंतर लक्ष्मण बिभीषणाकडे गेला. बिभीषणाला म्हणाला, “भ्राता बिभीषण, तू देखील राक्षस कुळातील असूनही रावणापेक्षा वेगळा कसा?” त्यावर बिभीषण म्हणाला, “हे लक्ष्मण, माझी माता जरी राक्षसकन्या असली तरी माझे पिता महान ऋषी होते. त्यामुळे सत्प्रवृत्ती, सारासार विवेक हे गुणही माझ्यात आले. त्यामुळे गर्व, अभिमान, हिंसा, अपहरण या दुष्प्रवृत्तींवर मी सारासार विवेकाने विजय मिळवला. त्यामुळे या वाईट गोष्टी माझ्या हातून घडल्या नाहीत.”

सारासार विवेकाने दुष्ट प्रवृत्तींवर विजय मिळवता येतो.

आदेशानुसार केलेली सेवाच ठरते सार्थक

सदगुरुच्या आदेशानुसार विनम्रतेने केलेली सेवाच सार्थक ठरते. भक्त नेहमीच भक्तीभावनेला महत्त्व देत, सेवा, सत्संग आणि स्मरण यांना प्राधान्य देत असतात. सेवा ही तप आणि त्यागाच्या भावनेतून होत असते. सेवक कोणत्याही परिस्थितीत हाती आलेल्या सेवेचे कार्य पूर्णत्वास नेण्याचा प्रयत्न वरतात आणि कोणतीही सेवा करण्यासाठी त्यांच्या मनात कायम उत्साह असतो. सेवक देश आणि समाजाप्राति असलेल्या आपल्या जबाबदारीला निस्वार्थ भावनेने पार पाडतात. खरेतर याच भावनेला वसुधैव कुटुंबकम असे म्हटले आहे. लहान मुलेदेखील त्यांच्या कोमल हातांनी सेवा करण्यासाठी समर्पित होतात. या छोट्या हातांची मूठ छोटी असू शकते; परंतु त्यांची इच्छाशक्ती मोठी असते. सेवादलाचे सदस्य समाजसेवेतही अग्रेसर राहून अनेक कार्य करत आहेत. स्वच्छता अभियान असो; किंवा एखादी नैसर्गिक आपत्ती असो, प्रत्येक ठिकाणी सेवक सेवेसाठी नेहमीच तत्पर असतात.

- बाबा हरदेवसिंहजी महाराज

अनंत कान्हेरे

इं ग्रजांच्या वगळात जिल्ह्याचा कलोकटर म्हणजे जणू त्या जिल्ह्याचा राजाच असे. ऑर्थर मॅसन टिपेट्स जॅक्सन हा भारतातला अतिशय मग्नी असा मुलकी अधिकारी होता. त्याने नाशिकमधील स्वातंत्र्यप्रेमी युवकांची चळवळ मुळातूनच उखडून टाकण्याची प्रतिज्ञा केली होती. त्याप्रमाणे तो वागतही होता. अनंत लक्ष्मण कान्हेरे नावाच्या युवकाने जो अवघ्या १८ वर्षांचा होता त्यानं ठरवलं, की आता आपणच जॅक्सनला उडवायचं! हा अनंत कान्हेरे मूळचा कोकणातला. केसरी, काळ ही वृत्तपत्र तो नियमित वाचीत असे. तो संधीच्या शोधातच होता. त्याला तशी संधी मिळाली. २१ डिसेंबर १९०९ या दिवशी स्वतः जॅक्सन आपल्या परिवारासह किलोस्कर नाटक कंपनीचे शारदा हे नाटक पाहण्यासाठी येणार होता. बालगंधर्व शारदेची भूमिका करणार होते. पण अनंत काण्हेरे एक वेगळीची भूमिका करणार होता. क्रांतिकारकाची भूमिका. या भूमिकेतून तो जॅक्सनला केवळ नाशिकमधूनच नव्हे; तर या भूतलावरुन कायमचा निरोप देणार होता. अनंत आठ वाजताच नाट्यगृहात पोचला. बरोबर होते भरलेले पिस्तुल. नाटक वेळेवर सुरु झाले. पण

जॅक्सन आला नाही. अनंतची नजर नाट्यगृहाच्या दरवाजावर होती. जॅक्सनची गाडी आली. तो उतरला आणि नाट्यगृहाच्या पहिल्या रांगेतील राखून ठेवलेल्या खुर्चीकडे निघाला. आता तो खुर्चीवर बसणार, तोच अनंत कान्हेरे उठला. ताड ताड चालत त्याने जॅक्सनला समोरच गाठले. पिस्तुल काढले अन् प्रेक्षागारातील सर्व प्रेक्षकांच्या समोर आमने सामने, धडाधड चार गोळ्या जॅक्सनच्या छातीत झाडल्या. रक्तबंबाळ झालेला जॅक्सन खाली कोसळला, तो कायमचा! अनंत कान्हेरे पळून गेला नाही. त्याने स्वतःला अटक करून घेतली. त्याच्यावर खटला चालवला गेला अन् १९ एप्रिल १९१० ला म्हणजे जॅक्सनच्या वधानंतर चारच महिन्यांनी ठाणे कारागृहात त्याला फाशी देण्यात आले.

अनंत कान्हेरेचा जन्म सन १८९२ मध्ये मध्य प्रदेशातील इंदोर या शहरातला. त्यांचे प्रारंभिक शिक्षण इंदोरला झाले. त्यानंतर पुढील शिक्षणासाठी तो आपल्या मामाच्या गावी औरंगाबादला गेला. त्याचे पूर्वज रत्नागिरी जिल्ह्यातील होते. टिळकांच्या प्रभावी भाषणाचा आणि अग्रलेखांचा त्यांच्यावर विलक्षण प्रभाव पडला होता.

जग प्रेमाने जिंकता येतं; शत्रुत्वाने नाही.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

कथा

एकमेका साह्य करु

रघुनाथ पुण्यातील एका खाजगी कंपनीत कामाला कामाला होता. पगार जेमतेमच असल्याने संसाराचा गाडा ओढता ओढता नाकीनऊ येत असे. रघुनाथाची मुलगी सावित्री चार घरची धुणीभांडी करून एसएससीची परीक्षा पास झाली होती. तिला आता मोठ्या कॉलेजमध्ये प्रवेश घ्यायचा होता. परंतु प्रवेश फी भरण्याचा प्रश्न रघुनाथ समोर उभा राहिला. त्याने आपल्या मॅनेजरकडे अँडव्हान्स रक्कम मागितली. मॅनेजर म्हणाला, “दरवेळी तू अँडव्हान्स

रक्कम घेतो; परंतु ती परत कशी करणार?” तेव्हा रघुनाथ हात जोडत म्हणाला, “साहेब मुलीचं अँडमिशन जर झालं नाही तर तिचं वर्ष फुकट जाईल आणि तिचं स्वप्न धुळीला मिळेल. शिकून तिला खूप मोठं व्हायचं आहे. मॅनेजर म्हणाला, “ते सगळं ठीक आहे रे; पण तोपर्यंत तुला आम्ही कुढून पैसे देणार? जेवढा फंड मालकाकडून येतो तेवढाच आम्ही देऊ शकतो. रघुनाथ आता रडकुंडीस आला होता.”

कंपनीच्या ऑफिसच्या केबिन मधून

संचालक इनामदार साहेब हे दृश्य पाहत होते. त्यांनी रघुनाथला केबिनमध्ये बोलावून घेतले. मोर्ड्या साहेबांनी बोलावले हे ऐकून रघुनाथ खूपच घाबरला. कदाचित संचालक आपल्याला कामावरून काढून टाकतील की काय अशी त्याला भीती वाटू लागली. त्याने भीतभीतच केबिनमध्ये प्रवेश करत संचालकांना नमस्कार केला आणि धडधडत्या अंतःकरणाने ते काय म्हणतात याबद्दल विचार करु लागला. संचालकांनी विचारले, “काम सोडून खाली काय चाललंय?” तेव्हा रघुनाथ हिम्मत करून म्हणाला, “काही नाही साहेब, मुलगी एसएससीला नव्वद टक्के मार्क मिळवून पास झाली. तिला मोर्ड्या कॉलेजला अँडमिशन घ्यायचं आहे. उद्या शेवटची मुदत आहे. मला अँडक्हान्स पाहिजे होता म्हणून...” त्यावर संचालक साहेबांनी तोच प्रश्न विचारला, “...पण तो अँडक्हान्स तू परत कसा करणार? कारण तुझा पगार देखील आम्ही देऊ शकत नाही एवढा अँडक्हान्स तू आधीच घेऊन ठेवलाय.” आता मात्र रघुनाथला सर्व दरवाजे बंद झाल्यासारखे वाटू लागले.

संचालक म्हणाले, “एक काम कर, संध्याकाळी घरी गेल्यानंतर तू तुझ्या मुलीला आणि बायकोला घेऊन माझ्या घरी ये.” “बरं” म्हणून रघुनाथ कामावरून सुटल्यावर घरी गेला. त्याच्या मनामध्ये नाना शंकांच काहूर निर्माण झालं. काय करावं ते कळेना. कसाबसा तो आपल्या बायकोमुलीसह संचालकांच्या घरी पोहचला. संचालकाच्या पत्नीने त्यांना बसायला सांगितले. चहा पाणी झाल्यानंतर संचालक म्हणाले, “घाबरू

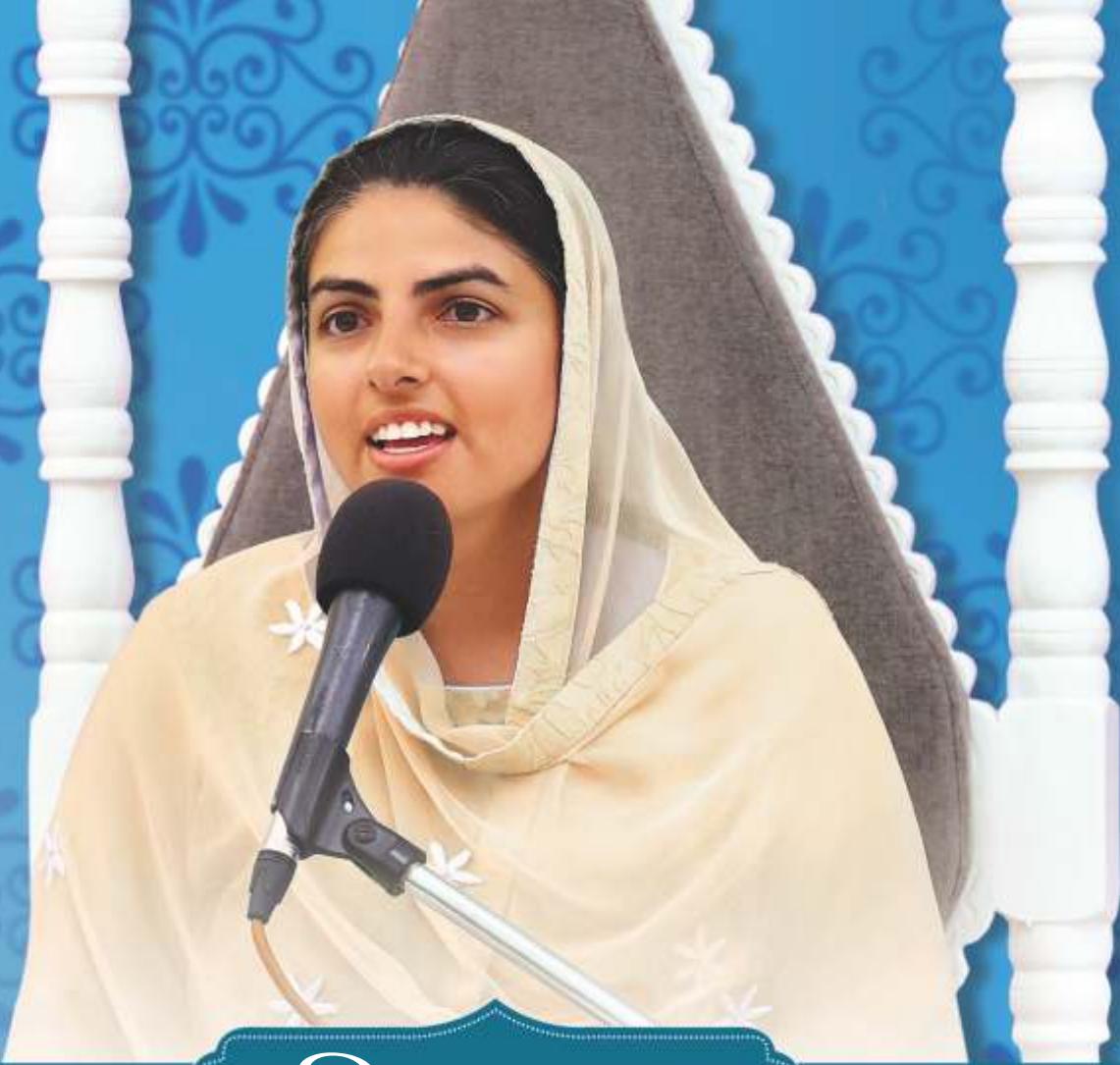
नकोस हे कंपनीचं ऑफिस नाहीये, माझां घर आहे. तू माझा अतिथी आहेस.” असे म्हटल्यावर रघुनाथला धीर आला. नंतर संचालकांनी सावित्रीला पुढे काय करणार आहेस म्हणून विचारले. तसेच काही मार्गदर्शनही केले. जाता जाता रघुनाथच्या हाती एक लिफाफा दिला. त्यात काही पैसे होते. संचालक म्हणाले, “सावित्री! हे पैसे तुझ्या शिक्षणासाठी खर्चायला दिले आहेत. पुढे काही गरज वाटली तर मला फोन कर.” रघुनाथला गहिवरून आले. तो म्हणाला, “साहेब, तुमची परतफेड मी कशी करु?” संचालक म्हणाले, “सावित्री, हे पैसे तुला एका अटीवर देतोय; हे पैसे मला परत करायचे नाहीत; परंतु तुझ्यासारखाच जर कोणी गरजवंत अडचणीत सापडला तर त्याला तू अवश्य मदत करून पुढे यायला सहाय्य कर. कारण मला देखील एकेकाळी अशीच एका देवमाणसाने मदत केली होती. म्हणूनच आज मी कंपनीत मोर्ड्या हुद्यावर आहे.”

सावित्रीने ही गोष्ट हुद्यात कोरून ठेवली. पुढे ती प्रख्यात डॉक्टर बनली. त्यावेळी तिनेही अनेकांना मदत करून संचालक साहेबांचा हा वसा पुढे चालू ठेवला.

मित्रांनो, मदत करतानाही एक गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे, की जिथे आपण मदत करत आहोत तिथे ते पैसे सत्कारणी लागतील की नाही हेही पाहिले पाहिजे. तसेच ज्याला आपण मदत करत आहोत त्याच्याही मनात परोपकाराचे बीजारोपण केले पाहिजे.

एकमेका साह्य करु अवघे धरू सुंपंथ.

विचारपुण्य

विश्वास आणि भक्ती

जे व्हा विश्वासाची गोष्ट होते तेव्हा बन्याचदा माणसांमध्ये देखील हेच पाहिलं जातं की एकीकडे विश्वास आहे आणि दुसरीकडे मात्र विश्वास नाही, असं होत नसतं.

उदाहरणादाखल समजा, एक वर्ग चालू आहे. वर्गात शिक्षक प्रत्येक विद्यार्थ्याला एकसारखंच शिकवत आहेत.

एकसारखीच उदाहरण देऊन समजावत आहेत; परंतु काही काळ गेल्यानंतर परीक्षा घेतली जाते. परीक्षा का घेतल्या जातात? तर परीक्षा ह्या त्या विश्वासाचं प्रमाण असतं, की किती विद्यार्थ्यांना शिक्षकाने शिकवलेलं समजलेलं आहे. शिक्षकाने विद्यार्थ्याला जे शिकवलं, त्याप्रमाणे विद्यार्थी देखील त्या परीक्षेत पास होत

आहेत का? शिक्षकांनी तर विद्यार्थ्यावर विश्वास ठेवून शिकवलं; परंतु त्याप्रमाणे विद्यार्थी शिकत आहेत का? हेच जर दुसऱ्या दृष्टीने पाहिलं तर कदाचित शिक्षकाला आधीच माहित असेल, की कोणता विद्यार्थी चांगल्या प्रकारे पास होईल आणि कोण पास होऊ शकणार नाही. इथं बाब विश्वास नसण्याची देखील असू शकते.

जर शिक्षकाला आधीच ठाऊक असेल की एखाद्या विद्यार्थ्यांचं शिकवण्याकडे लक्ष नाही. त्याला अभ्यासाची आवड नाही, दिलेला अभ्यास तो वेळेवर पूर्ण करत नाही. तेव्हा शिक्षक देखील त्यांच्याकडून अपेक्षा ठेवत नाही. प्रत्येक जण आपापल्या कुवटीनुसार, स्वतःच्या क्षमतेनुसार शिकत आहे. या उदाहरणप्रमाणे जर पाहिलं तर असं दिसून येतं की परमात्मा तर आपल्याला क्षणोक्षणी दयाळू होऊन खूप काही देत आहे, प्रत्येक क्षणी त्याची इतकी कृपा होतच आहे, तर मग खरंच आपण ती कृपा प्राप्त करत आहोत का? आपल्यामध्ये ती सामावून घेत आहोत का? हा विचार केला तर कळेल की आपण परमात्म्यावर विश्वास आहे असं म्हणतो तेव्हा किती कृपा प्राप्त केली?

भक्त नेहमी प्रभुची प्रार्थना करतो आणि धन्यवाद देत असतो. प्रत्येक श्वासागणिक परमात्म्याला प्रार्थना करत असतो, की जे आहे ते खूप चांगलं आहे. हे प्रभू! तू मला खूप काही चांगलं दिलेलं आहे. हेच प्रभू परमात्म्याला ओळखण्याचं त्याचं पैरामीटर (परिमाण) असतं. दिसायला

तर सारी माणसंच दिसतात; परंतु आतून मात्र भक्त कोण आहे? भक्त तोच असतो जो परमात्म्याला कधीच दोष देत नाही. भक्त तोच असतो जो कधीही असं म्हणत नाही, की परमात्म्याने मला अपूर्ण ठेवलेलं आहे. भक्त नेहमी संतुष्ट असतो. स्वतःला या परमात्मारूपी पाण्याच्या प्रवाहात झोकून देतो. तो हाच विचार करतो, की प्रभुच्या रंगात जर रंगलो आहे, तर हा ज्या रंगांमध्ये ठेवील तोच रंग माझ्यासाठी योग्य आहे. आपण परमात्माच्या हातातील कठपुतळीसारखे आहोत.

आपण जर खरे भक्त आहोत तर आपल्या मनामध्ये कधीही विश्वास उडण्याचा विचारच यायला नको. जर विश्वास उडालेला असेल तर त्याला कारणही आपणच आहोत. बऱ्याचदा आपण परमात्म्याची परीक्षा घेतो. आपण अमुक एक गोष्ट केली आणि त्याचं फळ याप्रमाणे मिळालं, तर समजायचं, की परमात्मा आहे. परमात्मा सत्य आहे. जिथे आपण आस्था ठेवतोय की हे स्थान सत्य आहे; परंतु आपल्या इच्छेनुसार फळ प्राप्त होत नाही तर त्याच वेळी आपण नास्तिक होतो. प्रत्येक वेळी जर परमात्म्याने आपल्या इच्छेनुसारच फळ द्यायला हवे, तर मात्र समजून जावे की आपण भक्तीपासून कोसो दूर आहोत आणि स्वतःवर देखील आपला विश्वास नाही. आपण विशाल दृष्टीने पाहू शकत नाही. आपल्या या संकुचित भावनेच्या वर्तुळातच अडकून राहिलो तर आनंदाच्या अवस्थेपासूनही आपण खूपच लांब आहोत.

गुढी पाडवा

चैत्र पाडव्याने होते
सुरुवात नवीन वर्षाची
गुढी उभारू भक्तीची
आपुलकी व हर्षाची

बोल कडू आणि राग
कडुलिंबासारखे गिळून
द्वेष ईर्ष्या लालसा सौडू
राहू मिळून मिसळून

प्रेमाच्या धाग्यात बांधू
नाती ठेवू टिकवून
कणभर जरी मिळाली
साखर खाऊ वाटून

उंच आभाळी गुढी
निशाणी आनंदाची
ऐश्वर्य आणि समृद्धीची
नववर्षाच्या स्वागताची

एकमेका सहाय्य करू
नकोच कुठे विसंगती
लौकिक व अलौकिक
साधू सर्वार्थाने प्रगती

गुढीपाडव्याची शिकवण
आहे खरंच मोलाची
निरोगी काया—वाचा—मन
सत्य, प्रेम, माणुसकीची

— मनीषा साळुंखे.

दादाला विचार या.. !

प्रश्न आपल्या मनातले, उत्तर सद्गुरु बाबाजींचे

प्रश्न : एकमेकांमध्ये प्रेम कसे वाढीस लागेल?

उत्तर : प्रेम ही देण्याची बाब आहे. प्रेम मिळावं ही अपेक्षा नसावी. प्रेम जेवढे वाटत राहू तेवढे ते वाढत राहते. यासाठी प्रेमाचा जो स्त्रोत आहे त्या निराकार प्रभू परमात्म्याशी मनाचं नातं जुळलं पाहिजे.

प्रश्न : आपण इतरांवर प्रेम करतो; परंतु समोरुन जर तसं प्रेम केलं जात नसेल तर मग काय करावे?

उत्तर : त्यासाठी आपल्याला प्रेमाचा खुराक वाढवला पाहिजे. अधिक प्रेम केले पाहिजे. एखाद्याच्या अंतरंगातील वैर-भाव मिटवायचे असतील तर ते प्रेमानेच मिटवले जातात. कारण अग्नीने कधीही अग्नी शांत होत नसतो. त्यासाठी पाण्याची आवश्यक असते. तसे, वैर-विरोध मिटवण्यासाठी प्रेमरूपी जलाच्या वर्षावाची आवश्यकता असते. प्रेमानेच सगळ्यांना नवजीवन प्राप्त होतं.

प्रश्न : ठिकठिकाणी विशाल संत समागमांचं आयोजन का केलं जातं?

उत्तर : विशाल संत समागमात भक्त सेवेच्या रूपाने ‘मी’चे(अज्ञान—अहंकाराचे) दान करतात. म्हणजे त्याग करतात आणि प्रेमरूपी बीज पेरत जातात. त्यानंतर निरंकाराच्या जाणिवेत राहून भक्तीमय वातावरणात त्या प्रेमाच्या बीजाला सत्संगरूपी खतपाणी घालतात आणि पाहता पाहता तिथे प्रेमाची शेतं डोलू लागतात. अशा शुद्ध भावनेची फळं भक्तजन संत समागमातून घेऊन ती आपल्या कुटुंबात समाजात वाटत जातात, तेव्हा सर्वत्र शुद्ध प्रेम वाढू लागतं. बंधुभाव स्थापित होतो. म्हणूनच मनाच्या या धरतीला प्रदूषित होण्यापासून जर वाचवायचं असेल तर प्रेमाचं बीज मनामनात रुजवावं लागेल. त्यातूनच प्रेमाची फुलं सर्वत्र सुखशांतीची व बंधुभावाची बाग सजवतील.

प्रश्न : मनुष्याच्या मनात प्रेम कसे निर्माण होईल?

उत्तर : जेव्हा प्रभू परमात्म्याशी नातं जोडलं जातं तेव्हा सारे आपलेच वाटू लागतात. प्रत्येकामध्ये निराकारचंच रूप दिसू लागतं. तिथं आपला—परका भेद उरत नसतो. जेव्हा अशी समदृष्टी येते तेव्हा सहज प्रेम निर्माण होतं. ब्रह्मज्ञानानेच ही समदृष्टी येते आणि सर्वाच्या विषयी सद्भावना निर्माण होते.

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

आडवे शब्द

1. सर्वाधिक साखर कारखाने कोणत्या राज्यात आहेत ?
4. सीता मातेचे मिथिला नगरी होते (सासर / माहेर)
6. भगवान श्रीकृष्णाने आपल्या करंगळीवर उचलेला पर्वत
8. ऋतूंचा राजा या ऋतूस म्हणतात
10. स्वाधीनचा विरुद्ध शब्द
13. रामचरितमानस या काव्यगंथाचे लेखक
17. भालाफेकमध्ये चोप्राने टोकियो ऑलिम्पिकमध्यलं भारतासाठी पहिलं सुवर्ण पदक जिंकलं

उभे शब्द

1. प्रदेश राज्याची राजधानी भोपाळ आहे
2. भारताचे सर्वात तरुण पंतप्रधान
3. भगवान श्रीकृष्णाने सुदाम्याचे आवडीने खाल्ले
4. एकता दिवस दरवर्षी 24 एप्रिलला साजरा केला जातो
5. 25 वी जयंती म्हणजे जयंती
7. कठोर व्रत, ऋषी मुर्नीची साधना
9. श्रीमद्भगवद्गीता या भाषेत लिहिली आहे
11. महात्मा गौतम बुद्धांच्या मुलाचे नाव
12. सरदार सरोवर धरण कोणत्या नदीवर बांधले आहे ?
13. रेशमाचे किडे कोणत्या झाडावर पोसले जातात ?
14. राजा दशरथाची मोठी सून
15. प्रसिद्ध क्रिकेटपटू सुनील गावसकर यांच्या आत्मचरित्राचे नाव डेज आहे
16. मातीचा किंवा धुळीचा कण

उत्तरे इतरत्र

वैज्ञानिक प्रश्नोच्चरे

प्रश्न : कमळाचे पान जलाशयावर का तरंगते ?

उत्तर : कमळाच्या पानाचे देठ लांब असते व त्याच्या उतीत खूप पोकळ्या असतात. या पोकळ्यात हवा साठलेली असते. त्यामुळे कमळाचे पान जलाशयावर तरंगते. कमळाच्या पानावर मेणासारखा तेलकट थर असतो. त्यामुळे त्याच्या पृष्ठभागावर जमा झालेले पाणी ओघळून जाते.

प्रश्न : कापूर जळताना ज्योत दिसते पण कोळसा जळताना ज्योत का दिसत नाही ?

उत्तर : ज्या इंधनात जळणारा पदार्थ बाष्णनशील आहे असे इंधन जळताना ज्योत मिळते. कापरामधील ज्वलनशील पदार्थास उष्णता मिळताच त्याचे वायूत रुपांतर होते व तो जळत असताना ज्योत मिळते; परंतु कोळशात बाष्णनशील पदार्थ नाही म्हणून कोळसा जळताना ज्योत मिळत नाही.

प्रश्न : वटवाघळांना कमी दिसत असून सुधा रात्री उडतांना एखाद्या वस्तूला त्यांची धडक का बसत नाही ?

उत्तर : वटवाघळं ही दिवसा झाडावर लटकलेली असतात. ती खाद्य शोधण्यासाठी रात्री प्रवास करतात. रात्री अंधारातून उडताना त्यांच्या शरीरातून बाहेर पडणाऱ्या तीव्र लहरी त्यांना कोठेही न धडकण्यासाठी मदत करतात. त्यांच्या शरीरातून बाहेर पडणाऱ्या या लहरी वस्तूला धडकून परत येतात. त्यामुळे त्यांना समोर येणारे अडथळे समजतात. या लहरींचा त्यांना शिकार पकडण्यासाठीही उपयोग होतो.

निरनिराळ्या ध्वनींची तीव्रता (फ्रिक्वेन्सी) वेगवेगळी असते. ज्या ध्वनींची तीव्रता २० ते २०,००० हर्टझ दरम्यान असते, त्यांना सौनिक ध्वनी म्हणतात. तर २०,००० हर्टजपेक्षा जास्त तीव्र ध्वनीला अल्ट्रासोनिक ध्वनी म्हणतात. यावरच वटवाघळांची उडण्याची क्रिया अवलंबून असते. वटवाघळांचे डोळे कमकुवत असतात. परंतु ते अंधारातच अधिक सक्रिय होतात. वटवाघळे उडताना अल्ट्रासोनिक ध्वनी उत्पन्न करतात. ते आपल्याला ऐकू येत नाहीत; परंतु वटवाघळात ऐकण्याची क्षमता असते. हा अल्ट्रासोनिक ध्वनी जेव्हा एखादे झाड, डोंगर, गुहेच्या भिंतीसारख्या पृष्ठभागावर आदळून परावर्तित होऊन परत येतो तेव्हा वटवाघळे तो ऐकतात व आपल्यातील व त्या अडथळ्यातील अंतर व्यवस्थित जाणतात. म्हणून वटवाघळ रात्री उडताना कोणत्याही वस्तुला धडकत नाही.

चुक्तो तो माणूस आणि चुका सुधारतो तो देवमाणूस

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

आजोषा

वित्रांकन लेखन, रंग
अजय कालडा

एक चिमणा झाडावर घरटे बांधून त्यात आरामशीर राहत होता. एक दिवस तो दाणे टिप्प्यासाठी एका शेतावर पोचला. शेतातले दाणे पाहून तो फारच खूश झाला. ह्या आनंदात तो बरेच दिवस आपल्या घरट्याकडे न जाता त्या शेतातच राहिला.

एके दिवशी एका सशाने पाहिले, की चिमण्याचे घरटे खाली आहे; ते बरेच मोठे असल्यामुळे आपण त्यात आरामशीर राहू शकतो.

एके दिवशी ससा त्या झाडाजवळ आला, ज्या झाडावर चिमण्याचे घरटे होते. झाड जास्त उंच नसल्याने ससा आरामात त्या घरट्याजवळ पोचला.

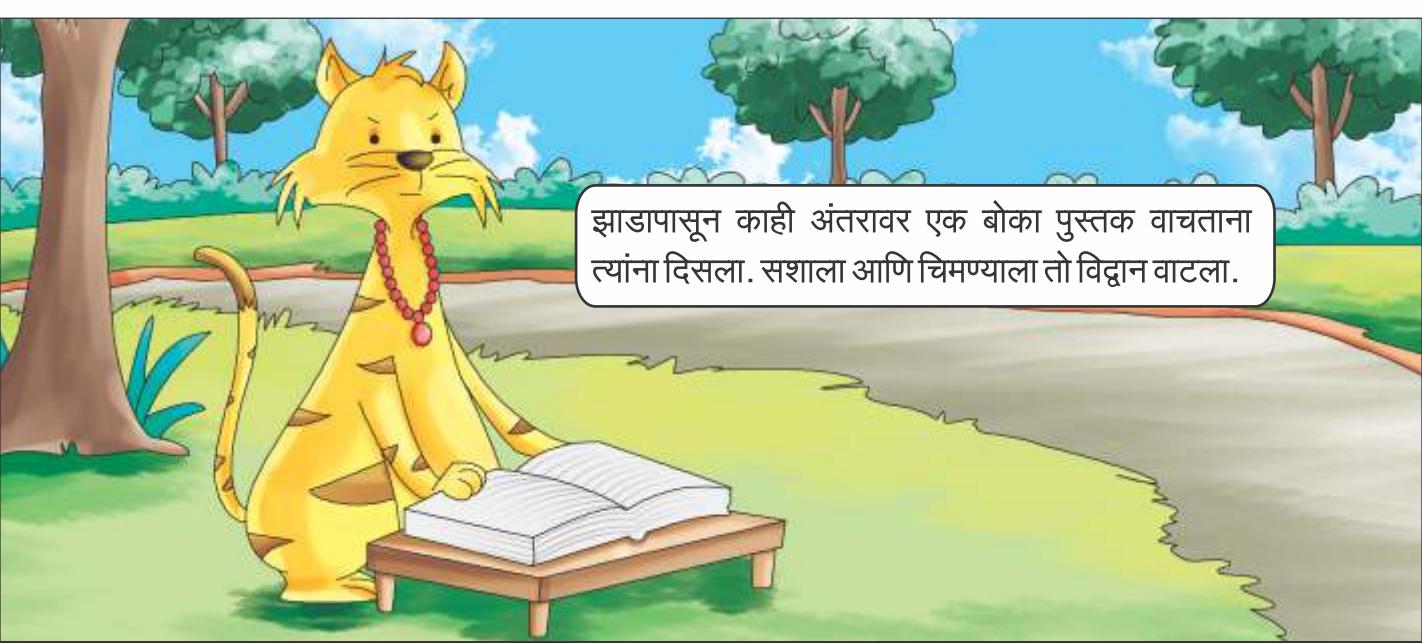

काही दिवसानंतर चिमणा दाणे खाऊन, मोठा होऊन आपल्या घरट्याजवळ आला. त्याने पाहिले, की आपल्या घरट्यात ससा आरामशीर बसला आहे. त्याला त्याचा फार राग आला. तो सशाळा म्हणाला, ऐतखाऊ कुठला, मी नाही तर माझ्या घरट्यात येऊन बसलास ?

ससा म्हणाला, कुठलं तुझं घर ? हे घर आता माझं आहे. अरे विहीर, तलाव किंवा झाड इथून कोणी जेव्हा निघून जातो तेव्हा तर तो आपला हक्कही गमवून बसतो.

झाडापासून काही अंतरावर एक बोका पुस्तक वाचताना त्यांना दिसला. सशाला आणि चिमण्याला तो विद्वान वाटला.

चिमणा आणि ससा त्याच्याकडे गेले, आपली समस्या त्याला सांगितली. ते म्हणाले, की वास्तविक ज्याचं घर असेल त्याला ते मिळालं पाहिजे आणि ज्याचा हक्क नसेल त्याने ते सोडून गेलं पाहिजे.

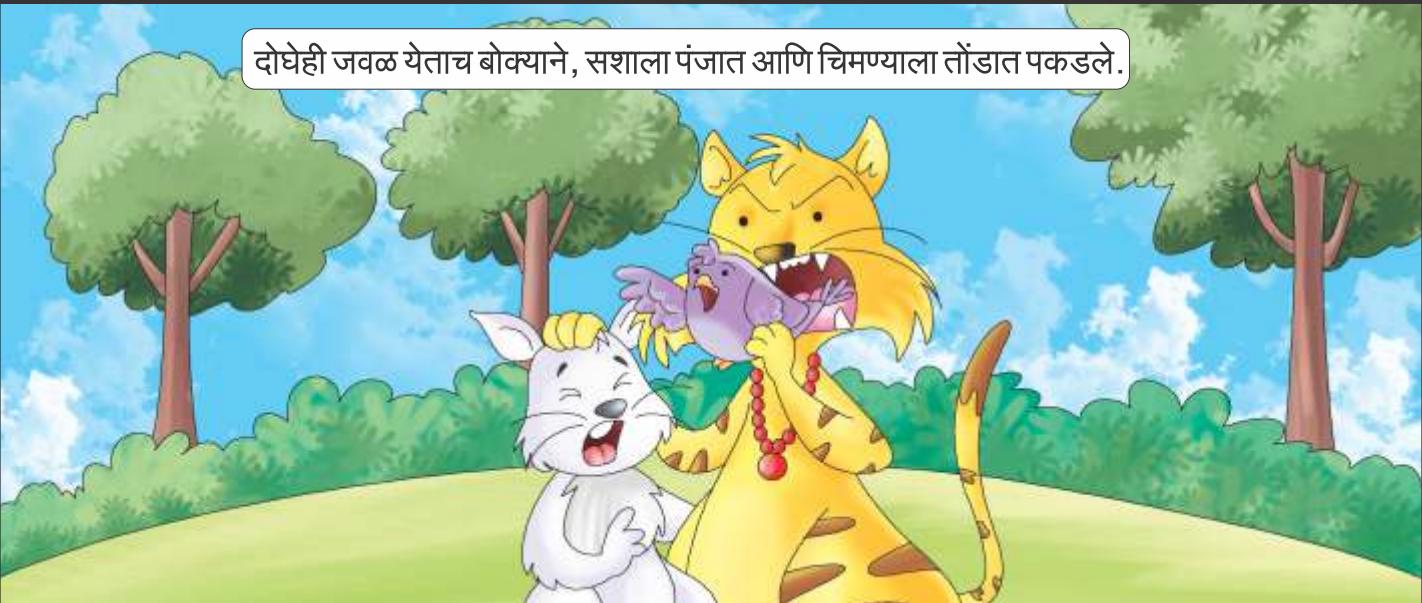

ससा आणि चिमण्याला पाहून बोक्याच्या तोंडाला पाणी सुटले. त्याला भूकही लागली होती. त्याने विचार केला, की दोघेही हट्टेकट्टे आहेत. बरेच दिवस अन्न शोधण्याची गरज नाही.

बोका म्हणाला, मी तुमचा न्याय करेन; परंतु मला काही गोष्टी तुमच्या कानात सांगायच्या आहेत; तुम्ही दोघेही जवळ या.

दोघेही जवळ येताच बोक्याने, सशाला पंजात आणि चिमण्याला तोंडात पकडले.

बोक्याने दोघांचाही फडशा पाडला. आपल्या मूर्खपणामुळे दोघेही प्राणास मुकले. दोघांनी जरासुधा विचार केला नाही, की शत्रूवर लगेच इतका विश्वास ठेवणे किती घातक असते.

तात्पर्य : दोघांच्या भांडणात तिसऱ्याचा लाभ. म्हणून नेहमी ध्यानात ठेवायचे आहे, की बलवान आणि धूर्त शत्रूंपासून नेहमी चार हात दूर राहायचे.

श्रीमती दुनिया

कथा

प्रामाणिकपणाचे फळ

शे ठ अमीरचंद यांचे रेडीमेड कपड्याचे दुकान होते. गेले अनेक वर्षापासून ते आपला व्यवसाय इमानेइतबारे करत होते. त्यांच्याकडे दोन नोकर होते. त्यापैकी एक सुट्टीवर होता तर दुसरा काही कामासाठी बाहेर गेला होता. तेवढ्यात एक गिन्हाईक आले. शेठजींनी त्याचे अत्यंत आदराने स्वागत करत विचारले, “काय हवंय आपल्याला सांगा.” गिन्हाईकाने स्वतःसाठी एक चांगला ड्रेस दाखवायला

सांगितले. शेठजींनी बरेच ड्रेस दाखवले; पण त्याला एकही पसंत पडला नाही. गिन्हाईक म्हणाले, “दुसऱ्या टाईपमध्ये दाखव.” शेठजी म्हणाले, “थोडे जास्त पैसे पडतील.” गिन्हाईक म्हणाले, “ठीक आहे” शेठजींनी एक चांगला ड्रेस काढून दाखवला. तो त्याला पसंत पडला. ड्रेसची किंमत होती चार हजार रुपये. तो म्हणाला, हा ड्रेस मला बांधून दे. शेठजींनी ड्रेस

२०

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

मित्र परिसासारखे असावेत म्हणजे आयुष्याचं सोनं होतं.

पॅकिंग करून त्याला दिला. तो म्हणाला, “हे बघ, मी तुला फक्त तीन हजार देर्इन, चार हजार जरा जास्त होतात.” त्यावर शेठजी म्हणाले, “साहेब, या ड्रेसची किंमत खरंतर पाच हजार रुपये आहे; परंतु या कोरोना काळात विक्री होत नाहीये, म्हणून तुम्हाला एक हजार रुपये कमी करून देतोय.” त्यावर तो म्हणाला, “अजिबात नाही, तू माझ्याकडून चार हजार घेऊन त्यातील एक हजार रुपये स्वतःकडे ठेवून घेणार आहेस. मला माहित आहे मालक नसला की तुम्ही नोकर असंच करतात. बोलव तुझ्या मालकाला” शेठजी नम्रपणे म्हणाले, “साहेब, खरोखरच हा ड्रेस पाच हजाराचा आहे; पण तुम्हाला मी कमी करून चार हजाराला देतोय.” गिन्हाईक ऐकेना. मालकाला बोलव सांगू लागला. दोघांचे बोलणे दुकानात येता येता नोकराने ऐकले. नोकर गिन्हाईकाला म्हणाला, “अहो साहेब, हे स्वतः मालक आहेत. मी नोकर आहे.” गिन्हाईक थोडा ओशाळ्त म्हणाला, “ठीक आहे. तरीपण मी तीन हजारापेक्षा एक पैसा जास्त देणार नाही. असे म्हणून त्याने शेठजींच्या हातात तीन हजार रुपये कोंबत ड्रेस बँगेत टाकला आणि घाईघाईने निघूनही गेला.”

नोकर म्हणाला, “शेठजी आधीच तुम्ही त्याला एक हजार रुपये कमी केले. त्यातूनही त्याने आणखी एक हजार रुपयांचा तोटा केला. अशाने आपला धंदा कसा होणार?” तेवढ्यात नोकराला गिन्हाईकाचं पैशांचं पाकीट खाली पडलेलं

दिसलं. तो म्हणाला, “शेठजी गिन्हाईकाचं पाकीट दिसतंय. या पाकीटात नोटा पण बन्याच आहेत. आपण आपले हजार रुपये काढून घेऊ या.” शेठजींनी पाकीट हातात घेतलं आणि त्याच्यामध्ये आणखी काही आहे का पाहिलं. त्यात त्याचं आय कार्ड मिळालं. त्याच्यावर फोन नंबर होता. शेठजी म्हणाले, “आधी त्यांना फोन करून दुकानात बोलावून घे.” नोकराने गिन्हाईकाला फोन करून दुकानात बोलावून घेतलं. शेठजी म्हणाले, “साहेब हे तुमचं पाकीट घ्या आणि त्यातील पैसैही मोजून पहा.” त्याने पाकिटातील पैसे मोजून पाहिले, बरोबर होते. त्यातील एक हजार रुपये काढून शेठजींना देत तो म्हणाला, “क्षमा करा शेठजी, तुम्ही स्वतः दुकानाचे मालक असूनही मी तुम्हाला नोकर समजून तुमचा अपमान केला. तुमचे हजार रुपये बुडवून तुम्हाला दुःखी करून निघून गेलो; परंतु तुम्ही मात्र एकही पैशाला हात न लावता प्रामाणिकपणे मला पाकीट परत केले. तुमच्या जागी दुसरा कोणी असता तर पाकीट मिळालं म्हणून सांगितलं नसतं. खरंच मला खूप पश्चाताप होतोय. तुम्हाला दुखावून मी तो ड्रेस आनंदाने घालू शकलो नसतो. बरं झालं ईश्वराने माझे डोळे उघडण्यासाठी मला हा धडा शिकवला.”

गिन्हाईक गेल्यावर शेठजी नोकराला म्हणाले, “पाहिलंस रघु, जे आपल्या कष्टाचं असतं ते आपल्याला कुटूनही मिळतंच त्यासाठी अयोग्य मार्गाचा अवलंब करू नये.”

भारताच्या गानकोकिळा

भारतरत्न लता मंगेशकर

ल तादीदी यांचे खरे नाव हेमा असे होते. त्यांचा जन्म २८ सप्टेंबर १९२९ रोजी मध्य प्रदेशातील इंदूर या शहरी झाला. मंगेशकर कुटुंबीय मूळचे गोव्यातील मंगेशीचे. त्यांचे मूळ आडनाव नवाथे किंवा हर्डीकर होते. मंगेशीला राहत असल्याने त्यांनी पुढे मंगेशकर हे आडनाव लावले.

लतादीदींना संगीताचे पहिले धडे आपल्या वडिलांकडूनच म्हणजे दीनानाथ मंगेशकर यांच्याकडूनच मिळाले वयाच्या पाचव्या वर्षी त्यांनी संगीत नाटकांमध्ये बाल कलाकार म्हणून कामाची सुरुवात केली. त्यांचे बालपण सांगलीत गेले. तेथे त्या सरकारी शाळेत आपल्या लहान भावंडांसह शिकायला जात; परंतु काही कारणास्तव लतादीदींचे शाळेत जाणे बंद झाले. एक शिक्षक त्यांना घरी येऊन शिकवू लागले. त्यांना आशा, उषा, मीना आणि हृदयनाथ अशी चार भावंड आहेत. शेवंती हे त्यांच्या आईचे नाव. सर्वजण त्यांना माई म्हणत.

लताजी तेरा वर्षांच्या असताना त्यांचे वडील वारले. त्यामुळे सर्व भावंडांची जबाबदारी त्यांच्यावरच आली. मंगेशकरांचे स्नेही मास्टर विनायक हे सर्वांना घेऊन

मुंबईत आले. १९४२ मध्ये मास्टर विनायक यांनी 'पहिली मंगळागौर' या त्यांच्या मराठी चिच त्रपटा त लतादीदींना एक छोटी भूमिका

दिली; परंतु पुढे त्यांना त्यांच्या आवाजामुळे लोक ओळखू लागले. गायन क्षेत्रात वयाच्या तेराव्या वर्षी त्यांनी खन्या अर्थाने गायनाला सुरुवात केली. काही वर्षांनंतर संगीतकार गुलाम हैदर यांनी त्यांना हिंदी चित्रपटात अणले.

एकदा निर्माते शशिधर मुखर्जी यांनी त्यांचा आवाज अतिशय बारीक आहे, म्हणून नाकारले. तेव्हा गुलाम हैदर रागाने म्हणाले, "येणाऱ्या काळात सगळे निर्माते आणि दिग्दर्शक लताचे पाय धरतील आणि आपल्या चित्रपटांसाठी गाणी गा म्हणून याचना करतील" हे वाक्य पुढे खरे ठरले. लतादीदींना १९४८ मध्ये मजबूर या चित्रपटातील 'दिल मेरा तोडा' हे गाण गाण्याची संधी मिळाली.

एकदा अभिनेते दिलीप कुमार यांनी लताजींच्या उर्दू उच्चारांवर टीका केली. तेव्हा लतादीदींनी शफी नावाच्या मौलवींकडून उर्दू

(पान २४ वर)

कथा

कर्मचा जाब

एक साधू महात्मा तीर्थयात्रा करत करत असताना त्यांनी एका वृद्ध मातेला एका दुकानाच्या बाहेर ओट्यावर बसलेले पाहिले. त्या दुकानाचा दुकानदार तिला तेथून उढून जाण्यास सांगत होता. पण ती तिथेच बसलेली होती. तिला उठवण्यासाठी त्याने तिच्या अंगावर पाणी टाकले. सकाळची वेळ आणि त्यातच कडाक्याची थंडी होती. तिला कुडकुडताना पाहून साधूला तिची दया आली. त्याने त्या मातेला तिथून उठवून दुसऱ्या जागी बसवले आणि तिची विचारपूस केली. तेव्हा ती म्हणाली, “महाराज! एकंकाळी ते

दुकान माझेच होते त्या दुकानाच्या गल्ल्यावर मी बसत होते. मी आणि माझे पती आम्ही दोघेही हे दुकान थाटून आमचा उदरनिर्वाह करत होतो. आम्हाला मूलबाळ नव्हतं, म्हणून मी माझ्या पतीला दुसरा विवाह करायला भाग पाडलं. दुसऱ्या पत्नीपासून तिला हा मुलगा झाला. माझे पती वारल्यानंतर त्याने मला घराबाहेर काढलं आणि सगळी संपत्ती स्वतःच्या नावावर करून घेतली.” साधू म्हणाला, “हा तर अन्याय आहे. हा अन्याय दूर झालाच पाहिजे.” साधू दुकानदाराकडे जात म्हणाले, “हे भल्या माणसा, तुझ्या मातेला अशाप्रकारे बाहेर काढणे योग्य नाही.”

आपण जे पेरतो तेच उगवतं.

दुकानदार म्हणाला, “मला तुमच्याशी बोलायला वेळ नाही.” साधू म्हणाले, “मलाही तुझ्याशी बोलायचं नाही; पण एक उत्तर दे की या जगामध्ये आपल्याला कोणी पाठवलं? त्यावर तो पटकन म्हणाला, देवाने!”

साधुने पुन्हा विचारले, पण जन्माला कोणी घातलं? तो म्हणाला, मातेने! साधू म्हणाले, “ज्या देवाने तुला या जगात पाठवले आहे, त्या देवाचे आणि जिने जन्म दिला त्या मातेचे उपकार मानले पाहिजेत की नाही?” तो म्हणाला, “हो! पण ही माझी माता नाही.” साधू त्याला प्रेमाने समजावत म्हणाले, “बेटा जर या मातेने तुझ्या पित्याला दुसरा विवाह करायचा आग्रह केला नसता तर तू या घरात जन्माला आला असता का? जिच्यामुळे तू या घरात जन्माला आलास तिचे उपकार नको का मानायला? कालांतराने तूही म्हातारा होशील. आज तू या मातेला बाहेर काढलंस तसं तुझ्या मुलाने जर तुला बाहेर काढलं तर तुला काय वाटेल? त्यावर तो निरुत्तर झाला.” साधू म्हणाले, “हे बघ तू जरी माझ्या प्रश्नाचं उत्तर दिलं नाहीस ना तरीही देवाच्या दरबारात तुला हा प्रश्न विचारला जाईल. तेव्हा काय उत्तर देणार? आणि जसं आपण कर्म करतो तसं फळ आपल्या वाट्याला येतंच. म्हणून आत्ताच वेळ आहे. त्या मातेला सन्मानाने घरात घे आणि तुझ्या जन्मदात्या मातेबरोबरच हिची पण सेवा कर. पापाचा भागीदार न होता पुण्याचा भागीदार हो.” दुकानदाराचे डोळे चांगलेच उघडले. त्याने त्या वृद्ध मातेला आपल्या हाताने धरून दुकानात आणले. तिची क्षमा मागत तिच्या चरणी नतमस्तक झाला. तिनेही त्याला छातीशी धरत माफ केले.

आज आपल्या कर्माचा जाब कोणी विचारला नाही, तरी ईश्वराच्या दरबारात आपल्याला आपल्या कर्माचा जाब घावाच लागतो.

भारतरत्न लता मंगेशकर

(पान २२ वरुन)

उच्चाराचे धडे घेतले व आपली स्वतःची नवीन गायन शैली निर्माण केली. यात त्यांची विलक्षण जिद्द दिसून येते. सन १९६३ मध्ये भारत चीन युद्ध संपल्यानंतर ‘हे मेरे वतन के लोगो’ हे त्यांनी गायलेलं गाण ऐकून पंडित जवाहरलाल यांच्या डोळ्यातून अश्रुधारा वाहू लागल्या होत्या. अशी त्यांच्या स्वरांची विलक्षण जादू होती. १९७४ ते १९९१ या कालावधीत सर्वात जास्त गाण्यांचे रेकोर्डिंग केल्याबद्दल त्यांचे नाव गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड मध्ये नोंदवले गेले. लतादीदींना अनेक पुरस्कार मिळाले. त्यामध्ये पद्मभूषण, पद्मविभूषण, दादासाहेब फाळके पुरस्कार, तसेच २००९ साली ‘भारतरत्न’ या सर्वोच्च पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले. गायन क्षेत्रात भारतरत्न मिळवणाऱ्या सुब्बुलक्ष्मी याच्यानंतर त्या दुसऱ्या गायिका होत.

६ फेब्रुवारी २०२२ रोजी कोविड आजारात मुंबई येथील ब्रीच कँडी हॉस्पिटलमध्ये उपचार घेत असताना त्यांची प्राणज्योत अखेर मालवली. त्यावेळी त्यांचे वय ९२ वर्षांचे होते. सुमारे ७० वर्षांहून अधिक काळ गायन क्षेत्रात कार्यरत राहिल्या. छत्तीसहून अधिक भाषेमध्ये त्यांनी सुमारे तीस हजारांहून अधिक गाणी गायली. तसेच सामाजिक कर्तव्य म्हणून त्यांनी पुणे येथे आपल्या पित्याच्या स्मरणार्थ दीनानाथ मंगेशकर सुपर स्पेशलिटी हॉस्पिटल नावाचे मोठे रुग्णालय बांधले. या रुग्णालयात १००० बेडची सुविधा असून गरिबांसाठी फक्त दहा रुपयात इलाज कैला जातो.

मनाला नियंत्रित करण्यासाठी

जर मनावर आपलं नियंत्रण नसेल तर ते आपल्याला असं नाचवतं, जसा, लगाम नसलेला घोडा. ज्या घोड्याला लगाम नसतो तो स्वाराला जुमानत नाही. स्वार घोड्याच्या अधीन होतो; परंतु ज्या घोड्याला लगाम आहे आणि स्वाराचं घोड्यावर नियंत्रण असेल तर मात्र घोडा त्या स्वाराच्या मर्जीने चालतो. संसारिक पदार्थाचा त्याग करणं ही बाब अशी आहे, की जसं घोड्यावरून पडण्याचा धोका आहे असं वाटणाऱ्याने घोड्याचाच त्याग करावा; परंतु घोड्याचा त्याग करणं उचित ठरत नाही. कारण घोडा हा उत्तम वाहक आहे. वेगवान आहे. त्याचा त्याग करण्याएवजी त्याला लगाम घातला पाहिजे. त्याच्यावर नियंत्रण मिळवले पाहिजे. म्हणूनच महापुरुष म्हणतात, की ज्ञान हा एक खांब आहे आणि मन हे माकड आहे. माकड मोकळं असेल तर कुठेही जाऊ शकतं; परंतु मनरुपी माकडाला ब्रह्मज्ञान रुपी खांबाशी जर बांधलं तर ते तिथं स्थिरावतं. तसं मनाला वश करण्यासाठी साधसंगतशी जोडण आवश्यक आहे. त्यामुळे मन या प्रभूशी

जोडलेलं राहतं. ज्यावेळी आपण साध—संगतपासून दूर जातो त्यावेळी हे मन सांसारिक पदार्थाकडे आकृष्ट होऊन मायेमध्ये भरकटतं. जेव्हा अभिमान बाळगणाऱ्या भावना मानव धारण करतो तेव्हा तर त्याची अवस्था बेचैन होते. त्याला दुःख कष्ट सहन करावे लागतात. ज्या मनात प्रभूचा निवास असेल तर ते शांत असतं; परंतु संसारात राहिलं तर मात्र अशांत राहतं. लोक म्हणतात, मनुष्य जन्माला येताना रिकाम्या हाताने येतो आणि रिकाम्या हाताने जातो. भलेही तो रिकाम्या हाताने आला असला तरी नाम सोबत घेऊन जाऊ शकतो. नामाच्या प्राप्तीनेच माणसाचा इहलोक सुखी आणि परलोक ही सुकर होणार आहे.

फळाची अपेक्षा करून सत्कर्म कधीच करू नये.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

सुदीप बने

पृथ्वी कोळी

नेत्रा पुंगावकर

काव्या भनत

भवंश कुवरे

आरोही निके

अनय गोराटे

आदित्य हुमने

एकता पाटील

पारस खडककर

देवांश सोनावणे

कल्याणी कुलकर्णी

समीप पाटील

शुधिता मोरे

वैदेही शेळके

राजलक्ष्मी ओळ्हाळ

वर्धा मेहती

वैष्णवी वाघ

अवधूत सावंत

समीप कदम

वल्लभ पाटील

वर्णवी पवार

विहान कोकितकर

विधीता विरकर

श्रेयल पवार

कल्याणी कुलकर्णी

स्वस्ती हराळे

आरोही नाईक

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

रमजान

रमजान हा ईस्लाम धर्मातील पवित्र महिना. वर्षातील बारा महिन्यापैकी एक अतिशय महत्वाचा असा महिना असून या महिन्याला ईस्लाम धर्मात फार महत्व दिले गेलेले आहे. ईस्लाम धर्माचे प्रेषित हजरत मोहम्मद सल्लल्हाहु अलैहि व सल्लम यांचा सर्वात प्रिय महिना म्हणून रमजान महिना ओळखला जातो.

ईस्लामिक महीने चान्द्रिक काल गणनेवर आधारित असल्याने अन्य महिन्यांच्या सुरुवातीप्रमाणेच या महिन्याची सुरुवात देखील चंद्र दर्शनाने होते. चंद्रदर्शन ज्या दिवशी होते त्याच्या दुसऱ्या दिवसापासून मुस्लिम बांधव रोजा (उपवास) करतात. या दिवसापासून जन्नत (स्वर्ग) चे दार उघडले जाते व जहन्नम (नरक) चे दार बंद केले जाते अशी त्यांची धारणा असल्यामुळे जास्तीत जास्त पुण्य कर्म केले जाते.

या महिन्यातील प्रमुख गोष्टी :

१. रोजा
२. नमाज तराविहची विशेष नमाज
३. शबे कद्रची रात्र
४. कुरआन
५. जकातुल फित्र

१. रोजा (उपवास) – रोजा म्हणजे पहाटे सूर्योदयापासून अगोदरच न्याहारी करून संध्याकाळी सूर्यस्ताच्या वेळी जेवण केले

जाते. मध्यांतरीच्या काळात अन्न – पाण्याचा एक कणसुधा खाणे-पिणे वर्ज असते. हे महिनाभर चालते.

रोजा या मागेही शास्त्रीय कारण आहे. वैज्ञानिक दृष्टीने जसे आपण वर्षानुवर्ष चालणाऱ्या मशीनला, गाडीला वर्षातून एकदा का होईना सर्विसिंग करून घेतो. जेणे करून गाडीचे, मशीनचे आयुष्य वाढते. तशाच प्रकारे आपल्या शरीराला आराम मिळावा व आपले शरीर चांगले कार्य करावे म्हणून रोजा केला जातो. यामुळे शरीराची पचनक्रिया चांगल्या प्रकारे कार्य करते

रोजा हा श्रीमंताला गरिबीची, उपासमारीची जाणीव करून देतो. रोज लाखो लोक उपाशी झोपतात. श्रीमंत लोकांच्या मनात गरीबांबद्दल दया, करुणा रोजामुळे निर्माण होते. याचा परिणाम दान धर्माची इच्छा प्रबळ होऊन गरिबांच्या आर्थिक समस्या सुटण्याचा मार्ग मोकळा होतो.

२. तराविह (रात्रीची विशेष नमाज) – मुस्लिम धर्मात पाच वेळा नमाज अदा करण्यात येते. या व्यतिरीक्त रमजान महिन्यात रात्री नमाजनंतर तराविहची विशेष अशी नमाज संपूर्ण महिनाभर होते. विविध मस्जिदीत या तराविहच्या विशेष नमाजामधे रोज कुरआणाचे पठण केले जाते.

३. शब-ऐ-कद्र (पवित्र रात्र) – सर्वात पवित्र मानली गेलेली रात्र. याच पवित्र रात्री दिव्य कुरआनचे अवतरण सुरु झाले.

या पवित्र रात्री एखाद्या गुन्ह्याची माफी मागण्याचे विशेष महत्व आहे जो कोणी खन्या भक्तिभावाने भूतकाळात घडलेल्या गुन्ह्यावर पश्चाताप करून अल्लाहच्या दरबारी माफी मागतो त्याला नक्कीच गुन्ह्यांची माफी मिळते; परंतु अट ही असते की एखाद्याचे हक्क त्याला परत करणे आणि भविष्यकाळात गुन्हे न करण्याची हमी त्याने द्यावी लागते.

४. कुरआन – इस्लाम धर्माचा सर्व श्रेष्ठ धर्मग्रंथ, प्रेषित हजरत मोहम्मद सल्ललाहु अलौहिं व सल्लम यांच्यावर अल्लाहकडुन

आधी विचार करा; मग कृती करा.

उतरलेला आसमानी संदेश, कुरआन हा धर्मग्रंथ होय. जो समस्त मानव जातीला अनुसरून मार्गदर्शन करणारा आहे. रमजान महिन्याच्या पवित्र कद्रच्या रात्री हा ग्रंथ अवतरीत झाला.

५. जकातूल फित्र (दानधर्म) – हा या महिन्याचा फार महत्वाचा भाग आहे. जकातूल फित्र म्हणजे ते दान जे प्रत्येक श्रीमंत, सधन आणि कमीतकमी चांगली आर्थिक परिस्थिती असणाऱ्या कुटुंबातील प्रत्येक व्यक्तिमागे २.५ किलो धान्य वा तेवढी रक्कम हलाकीची परिस्थिती असणाऱ्या अत्यंत गरीब कुटुंबाला दान म्हणून रमजान महिन्यात द्यावयाचे असते. जेणेकरून त्या गरीब कुटुंबाला देखील ईदच्या सणामध्ये सामील होता यावे.

जो हे आचरण योग्य प्रकारे करेल तोच खन्या अर्थाने अल्लाहच्या कृपेला पात्र ठरेल, अन्यथा रोजा असून देखील वाईट कृत्य, निंदा नालस्ती, शिवीगाळ, जुगार या गोष्टी करत असेल तर प्रेषितांच्या कृपेला पात्र ठरत नाही.

महिनाभराच्या उपवासानंतर चंद्र दर्शन होते. त्याच्या दुसऱ्या दिवशी सकाळी मुस्लिम बांधव सुवासिक तेल, अत्तर लाऊन, नवीन कपडे परिधान करून ईदच्या विशेष नमाजसाठी मस्जिद मध्ये जातात. या विशेष नमाजला ईद-ऊल-फितरची नमाज असे म्हणतात. या नमाजीनंतर ऐकामेकांना आलिंगन देतात. त्यानंतर घरोघरी शिरखुरमा-शेवय्यांचा गोड आहार घेतला जातो.

हसा मुलांनो हसा

वर्तमानपत्र विक्रेता मुलगा : (ट्रेनमध्ये) वाचा! आजची ताजी खबर! बावीस जनांना हातोहात फसवले!

एक प्रवासी : मध्याशी हा पोरगा एकवीस जनांना फसवलं म्हणून ओरडत होता, आता बावीस जनांना म्हणतोय.

दुसरा प्रवासी : एकवीसावा मी होतो, बावीसावे तुम्ही आहात. तो जे ओरडतोय ना तसली काही बातमी नाहीये पेपरात.

आई : बंडू अरे आजोबांच्या पत्राला उत्तर दिलंस की नाही?

बंडू : नाही.

आई : का?

बंडू : आई, तूच सांगितलंस ना, आपल्यापेक्षा मोळ्यांना उलट उत्तर द्यायचं नाही म्हणून!

बंटी : काय हो आजोबा, अभ्यास केलाय ना?
आजोबा : अरे, या वयात मला अभ्यास करून कुठे परीक्षा द्यायला जायचं आहे?
बंटी : काल तर बाबा सांगत होते, की उद्या आजोबांची ब्लड टेस्ट आहे म्हणून!

शिक्षक : जेवण न करता माणूस किती दिवस जगू शकेल?
विन्या : खूप वर्ष जगू शकेल.
शिक्षक : ते कसं काय?
विन्या : न्याहारी करून!

वकील : लीलाकाकू तुम्ही बाळूकाकांना खुर्ची का फेकून मारली?

लीलाकाकू : काय करणार साहेब, टेबल माझ्याने उचलताच येईना.

भिकारी : शेठजी, गरिबाला काहीतरी भिक्षा द्या.

शेठजी : काय रे... समजा तुला जर एक करोड्यांची लॉटरी लागली, तर तू काय करशील?

भिकारी : मी आधी एक अलीशान कार घेईन आणि कारमध्ये बसून भीक मागेन.

व्याकरणाचे शिक्षक : (फळ्यावर एक वाक्य लिहितात) खूप प्रयत्न करूनही सदाभाऊ मरण पावले. मुलांनो, या वाक्यात कर्ता कोण आहे ते सांगा.

संजू : (खूप विचार करून) परमेश्वर!

डॉक्टर : आजी, तुमच्या नातवाच्या डोक्याला खोक पडलीय, चार पाच टाके घालावे लागतील.

आजी : बरं, किती पैसे होतील?

डॉक्टर : पाचशे रुपये होतील.

आजी : काय, पाचशे रुपये? आरे नाक्यावर वरचा दगडू मोर्ची पाच रुपयात आख्या चपलेला टाके घालून देतो.

मराठवाड्याचे महाबळेश्वर म्हैसमाळ

ओ रंगाबाद जिल्ह्यातील म्हैसमाळ या निसर्गरम्य पर्यटन स्थळांची (हिल स्टेशन) महती सर्वदूर पसरलेली आहे. औरंगाबादपासून ३६ किलोमीटर वर व खुलताबादपासून अवघ्या १२ किलोमीटर अंतरावर असलेले म्हैसमाळ हे थंड हवेचे ठिकाण निसर्गप्रेमी पर्यटकांसाठी विशेष आकर्षण ठरले आहे. जवळ जवळ वर्षभर या ठिकाणी हवामान समशीतोष्ण व अल्हाददायक असते. देश-विदेशातील

निसर्गप्रेमी पर्यटक तसेच वेरुळ लेणी पाहण्यासाठी आलेले पर्यटक या स्थळाला आवर्जून भेट देत असतात.

या पठारावर भगवान शिव शंकरांनी माता पार्वतीसह काही काळ निवास केल्याचे म्हटले जाते. यावरूनच या पठाराला महेशाचा माळ असे नाव पडले होते. पुढे त्याचा अपभ्रंश होऊन म्हैसमाळ हे नाव प्रचलित झाले. या पठारावर मधोमध गिरीजा देवीचे प्रसिद्ध मंदिर आहे. गिरीजा

गिरिजा तलाव

हे माता पार्वतीचे दुसरे नाव आहे. भाविक मोठ्या प्रमाणावर येथे दर्शनासाठी येतात. याच पठारावर अलीकडे देखणे असे बालाजी मंदिरही उभारण्यात आलेलं आहे.

म्हैसमाळ पठार म्हणजे जणू वनस्पती शास्त्राची प्रयोगशाळाच आहे. येथे विविध प्रकारच्या औषधी वनस्पती, फुले, तसेच झाडेझुडपे विपुल प्रमाणात आहेत. येथील बागेला उमावन असेही म्हटले जाते.

या उंच पठारावर सर्वदूर पसरलेली हिरवळ, खोल दऱ्या, मनमोहक व्ह्यू पॉईंट बघून डोळ्याचं पारणं फिटते. पावसाळ्यातील प्रसन्न वातावरण, डोळ्याला स्पर्श करून जाणारे ढग असं हे मनमोहक दृश्य पाहून धरतीवर स्वर्ग अवतरल्यासारखं वाटतं. एकीकडे दूरदर्शनचा उंच मनोरा तर दुसरीकडे विस्तीर्ण गिरिजा तलाव आहे.

समुद्रसपाटीपासून ११३ मीटर उंचीवर असलेल्या ह्या ठिकाणाला मराठवाड्यातील महाबळेश्वर असेही म्हटले जाते. अलीकडे या पर्यटनस्थळाचा विकास होऊन येथे वाहनतळ, थीम पार्क उभारण्यात आले आहे. तसेच पॅराग्लायडिंगची देखील सोय आहे. इथे राहण्यासाठी चांगली हॉटेल्स आणि रिसॉर्टही आहेत.

पॅराग्लायडिंग

एकमेकांची प्रगती साधते ती खरी मैत्री.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

समर्थ दर्शन : भाग - ८४

प्रारब्धयोग

ए के दिवशी समर्थ शिष्यमंडळींसोबत ज्ञानचर्चा करत असताना एका शिष्याने विचारले, “महाराज, सुखदुःख हे प्रारब्धाने येतं की प्रयत्नाने?” त्यावर समर्थ म्हणाले, “प्रयत्न हा विषय वेगळा आहे; परंतु प्रारब्ध योग हा प्रयत्न न करताही येतो.”

यावर कल्याण स्वामींनी आपली शंका प्रकट करत विचारले, “महाराज! प्रयत्न न करताही प्रारब्धयोग कसा प्राप्त होतो?” समर्थ म्हणाले, की ही गोष्ट

तुम्हास प्रत्यक्ष प्रमाणासह प्रत्ययास आणून देऊ. या घटनेला काही दिवस लोटले. एके दिवशी समर्थ म्हणाले, “कल्याणा! बरेच दिवस झाले रंगोबाला भेटून! चल आपण रंगोबाच्या भेटीला जाऊया”

समर्थ आणि कल्याण स्वामी रंगनाथ स्वामींच्या भेटीस निगडी येथे निघाले. इकडे रंगनाथ स्वामी देखील समर्थाच्या दर्शनासाठी निघाले. फोंडा माळावर समर्थ आणि कल्याण स्वामींना दुरुनच येतांना पाहून रंगनाथ स्वामी

घोड्यावरून खाली उतरले आणि पायी चालू लागले. दोघांचीही गाठ माळावर पडली. समर्थ म्हणाले, “रंगोबा! आम्ही तुझ्याच दर्शनासाठी येत होतो.” रंगनाथ स्वामी म्हणाले, “जशी आपणास इच्छा झाली तशी आम्हालाही आपल्या भेटीची इच्छा झाली.” समर्थांनी विचारले, “रंगोबा, तू ही साधु आणि मीही साधू; पण तुझा आणि माझा पोशाख वेगळा का? तुझ्याकडे घोडा आणि सरदारी पोशाख आणि आमच्याकडे फक्त झोळी आणि मेखला, असे का?” त्यावर रंगनाथ स्वामी म्हणाले, “महाराज! ही देखील आपलीच इच्छा आहे.” समर्थ म्हणाले, “बरं तर आज आमची अशी इच्छा आहे, की तुम्ही येथेच फोंडा माळावर थांबून भोजन करावेव संपूर्ण रात्र मुक्काम करून सकाळी निघावे. तोपर्यंत मी आणि कल्याण गावात जाऊन भिक्षा घेऊन येतो.” स्वामींच्या आज्ञेप्रमाणे रंगनाथ स्वामी माळावर थांबले. दुपारची वेळ होती. कडक ऊन पडले होते. रखरखीत माळावर आजूबाजूला कुठल्याही प्रकारची झाडं नव्हती. तितक्यात त्या मार्गाने शिवरायांच्या अष्टप्रधान मंडळातील अमात्य रामचंद्र पंडित चार-पाच हजार सैन्यासह विशाळगडाकडे निघाले होते.

रंगनाथ स्वामींना पाहिल्यावर ते तेथे थांबले. स्वामींचे दर्शन घेतल्यानंतर त्यांना कळले, की समर्थ आणि कल्याण स्वामी देखील येथेच थांबणार आहेत.

तेव्हा आमात्य रामचंद्र पंडित यांना खूप आनंद झाला. त्यांनी सैन्याला तेथेच तळ ठोकण्याचा आदेश दिला. त्या माळावर तंबू उभारले गेले. रामचंद्र पंडितांनी स्वामींना तंबूच्या सावलीत बसण्याची विनंती केली. प्यायला पाणी दिले. तोपर्यंत समर्थ आणि कल्याण स्वामी तेथे पोहचले. रामचंद्र पंडित आणि रंगनाथ स्वामी समर्थांच्या चरणी लीन झाले. समर्थांनी पंडितांना विचारले, “तुम्ही इकडे कुणीकडे?” त्यावर पंडित म्हणाले, “विशाळगडाकडे निघालो आहोत. वाटेत आपलं दर्शन घडेल म्हणून थांबलो.”

समर्थ रंगनाथ स्वामींना हसून म्हणाले, “कायरे रंगोबा! तुला मी उन्हात बसवून गेलो असतानाही तू पुन्हा सावलीत कसा बसलास?” त्यावर रंगनाथ स्वामी म्हणाले, “महाराज, ही देखील आपलीच इच्छा आहे.”

समर्थ कल्याण स्वामींना म्हणाले, “पहिलंस कल्याणा, याला म्हणतात प्रारब्धयोग. रंगोबाला या ओसाड माळरानावर उन्हात आपण बसवून गेलो पण आरामाची सर्व साधनं त्याला इथेही प्राप्त झाली. आपल्या प्रयत्नाने नाही म्हणून प्रारब्धयोग प्रयत्नाशिवाय येतो.”

रात्री सर्वांचा मुक्काम तिथेच असल्याने रंगनाथ स्वामींचे कीर्तन झाले. पहाटे रामचंद्र पंडित समर्थांची आज्ञा घेऊन पुढे निघाले. समर्थही रंगनाथ स्वामींसह निगडी येथे गेले.

क्रमशः

वाचनाची त्रिसूत्री

स्वा मी विवेकानंदांचे वाचन अफाट होते तसेच त्यांची स्मरणशक्तीही दांडुगी होती. याबाबतचे अनेक किस्से प्रसिद्ध आहेत. त्यापैकीच हा एक किस्सा.

बँ ळ गावला स्वामीजींचे स्नेही राहात होते. त्यांचं नाव होतं श्री हरिपाद. ते सबडिव्हिजनल फॉरेस्ट ऑफिसर होते, त्यांच्याशी चर्चा करताना स्वामीजींनी त्यांना 'डिकन्स पिकविक पेपर्स' मधील एक मोठा उतारा तोंडी म्हणून दाखवला, विशेष म्हणजे स्वामीजींनी ते पुस्तक फक्त दोनदाच वाचलेले होते. हे बघून ते खूपच आश्चर्यचकित झाले. त्यांनी स्वामीजींना त्यांच्या स्मरणशक्तीबाबतचं रहस्य विचारल्यावर स्वामीजी म्हणाले, "ब्रह्मचर्याचं पालन, एकाग्रता आणि सराव असला की मेंदू तल्लख होत असतो."

अशीच एक घटना बेलूर मठात घडली. बेलूर मठात वास्तव्यास असताना स्वामीजींना त्यांचे शिष्य शरदचंद्र चक्रवर्ती भेटायला आले, त्यावेळी स्वामीजींच्या खोलीमध्ये एन्सायक्लोपेडिया ब्रिटानिका याचे खंड पडलेले दिसले. ते जाडजूऱ

खंड पाहून शरदचंद्र म्हणाले, "स्वामीजी, इतके खंड एका जन्मात वाचून काढणं फार कठीण आहे, नाही का?" त्यावर स्वामीजी म्हणाले, "तसं तर मी हे सगळे खंड वाचून काढले आहेत, तरी पण तुम्हाला जर यातलं काही विचारायचं असेल तर जरुर विचारा."

शरदचंद्रांनी प्रत्येक खंडातील वेगवेगळे प्रश्न स्वामीजींना विचारले. स्वामीजींनी त्यांच्या सगळ्या प्रश्नांची अचूक उत्तरं दिली. काहीवेळा तर खंडामधील उतारे जसेच्या तसे म्हणून दाखविले. आपल्या शिष्यामध्ये देखील आत्मविश्वास निर्माण व्हावा म्हणून स्वामीजी म्हणाले, "शरदबाबू तुम्ही जर संयम, सराव आणि एकाग्रता या त्रिसूत्रीचं पालन केलंत ना, तर कुठल्याही क्षेत्रात कौशल्य प्राप्त करू शकाल. तशी स्मरणशक्ती तुम्हालाही लाभू शकेल."

असंच मार्गदर्शन स्वामीजींनी जर्मन तत्त्वज्ञ पॉल निक्सन यालाही केलं होतं. तोही स्वामीजींची स्मरणशक्ती बघून अवाक् झाला होता.

संग्राहक : सुकदेव पाटील

मानव एकतेची सुरुवात

चबालपणीचे दिवस मजेचे
असतात किती छान,
त्यात नसतं वैर-द्वेषाला
मनात कुठेही स्थान,

रुसवा फुगवा कधी न येतो
निर्मळ मैत्रीआड
नाते मित्रत्वाचे सारेच
जपतात जिवापाड

बालपणीच्या मैत्रीची एकता
पुन्हा पुन्हा हो स्मरू
मानव एकतेची सुरुवात
स्वतःपासूनच करू

जुन्या जाणत्यांकडून झाले
जाती-धर्माचे ज्ञान
त्याने मात्र मनात भरला
दांभिकता नि अभिमान

सत्संगामध्ये जाता कळले
धर्माचे खरे स्वरूप
मानवता हा धर्म खरा
प्रभुचेच सारे रूप

धर्म जोडतो, तोडत नाही
शिकवण ही अंगिकारु
मानव एकतेची सुरुवात
चला, स्वतःपासून करू

— सुकदेव पाटील, कल्याण

खन्या विद्यार्थ्याला कधीच सुट्टी नसते.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

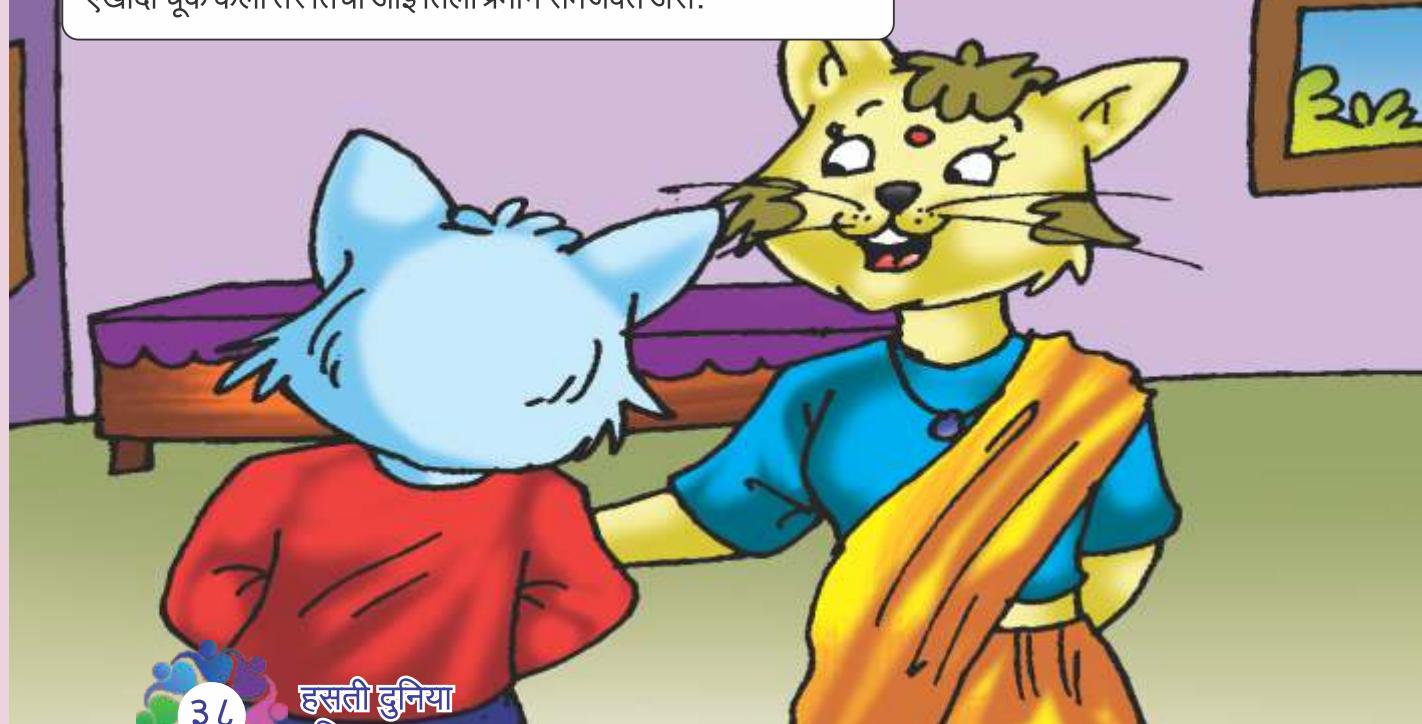
किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

ही गोष्ट त्यावेळची आहे ज्यावेळी किट्टीचे वडील एका किल्ल्याचे सुरक्षारक्षक म्हणून काम करत होते.

किट्टीच्या आईवडिलांनी किट्टीवर चांगले संस्कार केले होते. किट्टीने जर एखादी चूक केली तर तिची आई तिला प्रेमाने समजवत असे.

किट्टीचा व्यवहार शिष्टाचारपूर्ण तसेच सभ्यतेचा होता. त्याचे सारे श्रेय तिच्या आईला जाते. ती नेहमी किट्टीला हेच सांगत असे, की सद्व्यवहारामुळे लोक आपला मान-सन्मान करतात आणि आपल्या या स्वभावामुळे इतर लोक प्रभावित होतात.

उन्हाळ्यातील सुट्टीचे दिवस होते. किट्टी आपल्या वडिलांसोबत किल्ल्यावर आली होती. घरापासून जागळच विळ्ळाला असाल्यामुळे किट्टी रोज वडिलांसोबत किल्ल्यावर जात असे. त्यामुळे तिला किल्ल्याची सर्व माहिती होती.

एकेदिवशी तिचे वडील किट्टीला किल्ल्यावर एकटे सोडून काही कामासाठी बाहेर गेले होते. किट्टी किल्ल्याच्या बाहेरील मैदानात खेळत होती.

संपूर्ण किल्ला पाहून झाल्यानंतर जाता जाता किड्वीला काही बक्षिस द्यावे असा पर्यटकांनी विचार केला. परंतु किड्वीने नकार दिला. त्यावर पर्यटक म्हणाले, आम्ही तुला हे आमच्यासाठी जे परिश्रम घेतलेस त्याबद्दल देत आहोत. किड्वी म्हणाली, माझ्या आईवडिलांना जर हे समजले तर ते नाराज होतील.

एका पर्यटकाने सांगितले, की बघ हे खाण्या-पिण्याचे पदार्थ आहेत. यातले तुला जे पाहिजे ते तू इथेच खाऊन घे. म्हणजे तुझ्या आईला काहीच समजणार नाही. किड्वीने त्यांना पूर्णपणे नकार दिला आणि म्हणाली, मी आईपासून काहीच लपवत नाही.

पर्यटक म्हणाले, पण यामुळे काय होणार आहे. किड्वी म्हणाली, जर मी आईला सर्व काही सांगितले नाही तर ती मला कसं समजावून सांगेल, की काय चांगलं आणि काय वाईट आहे ते? आणि जर तिने तसं सांगितलं नाही तर मी चांगल्या गोष्टी कशा शिवू शकेन? किड्वीचे हे बोल ऐकून पर्यटक फार खूश झाले व त्यांनी तिला भरपूर आशीर्वाद दिले.

लेखनकार्य व सच्चिदानंद बाबांची गोष्ट

ज्ञा नेश्वरांच्या काळात सर्वत्र अज्ञान अंधश्रद्धा पसरली होती. त्यातच शास्त्री पंडित केवळ शास्त्र पुराणांच्या पोकळ चर्चेमध्ये अडकले होते. संस्कृत भाषा सर्वसामान्यांना कळत नव्हती. समाजाची दयनीय अवस्था पाहून निवृत्तीनाथ ज्ञानेश्वरांना म्हणाले, “जे ज्ञान श्रीकृष्णाने अर्जुनाला दिले ते लोकांना समजेल असे सोप्या भाषेत वाटावे.” आपल्या गुरुदेवांची आज्ञा घेऊन ज्ञानेश्वर नेवासा येथील मोहिनीराज मंदिरात ज्ञानेश्वरीचे लेखन करण्यास सज्ज झाले. भगवद्गीतेचे १८ अध्याय व सातशे श्लोकांचे विवेचन त्यांनी नऊ हजार ओव्यांमध्ये मराठी भाषेतून केले. यावेळी त्यांना लोकांनी खूप त्रास दिला संस्कृत ही देवभाषा आहे. तिला मराठीमध्ये रूपांतरित करणे पाप आहे असा युक्तिवाद ब्राह्मण करू लागले. तेव्हा, संस्कृत भाषा देवांकडून आली, तर मग प्राकृत (म्हणजे मराठी) काय चोरापासून आली? असा खडा सवाल त्यांनी ब्राह्मणांना विचारला.

ज्ञानेश्वरी हा ग्रंथ भावार्थदीपिका म्हणूनही ओळखला जातो. भगवतगीतेच्या श्लोकांवर विवेचन करत असताना त्या ओव्या सच्चिदानंद बाबा भराभर उतरवून घेत होते. कोण होते हे सच्चिदानंद बाबा? ज्यांनी ज्ञानेश्वरांचे लेखनिक म्हणून काम केले. अहमदनगर जिल्ह्यात नेवासा नावाचं गाव आहे. फार पूर्वी समुद्रमंथनाच्यावेळी देव व दानवां मध्ये अमृत वाटप करण्यासाठी भगवान विष्णूंनी येथे मोहिनी अवतार घेतला होता. म्हणून येथे मोहिनीराज मंदिर बांधण्यात आले आहे. या मंदिराच्या पारावर ज्ञानेश्वरादि चौघं भावंड बसली होती. तेवढ्यात समोरून एक प्रेतयात्रा येत होती. प्रेतयात्रेच्या पुढे चालणार्या स्त्रीने ज्ञानेश्वरांच्या पायावर भक्तिभावाने डोके ठेवले. ज्ञानेश्वरांनी तिला अष्टपुत्रा सौभाग्यवती भव असा आशीर्वाद दिला. ती स्त्री दचकली. दोन पावलं मागे सरकली. ज्ञानेश्वरांना प्रश्न पडला. त्यांनी विचारलं, माई काय झालं? ती म्हणाली, महाराज तुमचा हा आशीर्वाद या जन्मी लाभणं शक्य नाही. ही माझ्या नवन्याची प्रेतयात्रा आहे आणि मी त्यांच्यासोबत सती जात आहे. ज्ञानेश्वर क्षणभर स्तब्ध झाले. त्यांनी प्रेतयात्रा थांबवली व तिरडीवर बांधलेले प्रेत मोकळे करायला सांगितले. ज्ञानेश्वरांचे दिव्य तेज पाहून कोणी त्यांना विरोध केला नाही. ज्ञानेश्वर प्रेताच्या कपाळावर हात ठेवून म्हणाले, उठा सच्चिदानंद बाबा आणि काय आश्चर्य! ते प्रेत

(पान ४४ वर)

कथा

लोમ्हाचे फळ वाईटच

र घु आणि मधु नावाचे दोन भाऊ होते. ते दोघेही शेतात काम करत असत. दोघांचे लग्न झाल्यानंतर दोघांनीही आपापले वेगळे संसार थाटले. मोठा भाऊ रघु हा थोडा स्वार्थी आणि मत्सरी स्वभावाचा होता. मधु मात्र अतिशय प्रामाणिक, कष्टाळू आणि परोपकारी होता. प्रत्येकाच्या अडीअडचणीला तो नेहमी धावून जात असे. अतिशय कष्ट करून त्याने शेती पिकवली. शेतावर मोठे घर बांधले.

कोंबऱ्या बक-या पाळल्या. हळूहळू त्याची प्रगती होऊ लागली. रघु मात्र आळशी होता. त्याची काहीच प्रगती झाली नाही; परंतु मधुकडे बघून तो मात्र मनातल्या मनात त्याचा द्वेष करू लागला.

एके दिवशी मधुकडे चोरी झाली. चोरांनी घरातील अनेक चांगल्या वस्तू चोरून नेल्या. ही बातमी ऐकून रघु मनातल्या मनात खूष झाला; परंतु गावातल्या लोकांना मात्र

नवं काहीतरी शिकण्यासाठी मिळालेला वेळ म्हणजे सुट्टी.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

लेखनकार्य व सच्चिदानंद बाबांची गोष्ट

(पान ४२ वरुन)

अतिशय वाईट वाटले. सर्वांना मधुविषयी सहानुभूती वाटली. सर्वांना मदत करणारा मधु आज अडचणीत सापडला होता. म्हणून गावकन्यांनी वर्गणी काढून त्याचा संसार पुन्हा उभा करून दिला.

हे पाहून रघुला त्याचा हेवा वाटू लागला. एके दिवशी रघुने आपल्या घरातील सोने—नाणे व पैसे एका पिशवीत गुंडाळून ती पिशवी रात्री तलावाजवळ गाडून ठेवली व गावभर चोरी झाल्याचे सांगू लागला. रघुने कितीही आरडाओरडा केला तरी त्याच्याविषयी कोणाला सहानुभूती वाटली नाही. कारण तो कधीच कोणाला मदत करत नसे. म्हणून कोणी त्याला मदत केली नाही.

त्याच दिवशी गावच्या सरपंचाने तलावाशेजारी मंदिर बांधण्यासाठी पाया खोदायला माणसं पाठवली. पाया खणत असताना रघुने पुरलेले सोने—नाणे व पैसे मजुरांना सापडले. ते त्यांनी सरपंचाकडे आणून दिले. हे धन मंदिराच्या बांधकामासाठी वापरावे असे त्यांनी जाहीर केले. रघुला ही गोष्ट कळताच त्याला खूप पश्चाताप झाला. त्याने खूप आकांडतांडव केला. दागिने व पैसे आपणच पुरुन ठेवले होते असे त्याने हात जोडून सांगितले; परंतु त्याच्यावर कोणीच विश्वास ठेवला नाही.

तात्पर्य, मनुष्य लोभापायी खोटेपणाचा आधार घेतो आणि स्वतःच आपल्या पायावर धोऱ्डा पाडून घेतो. म्हणून लोभाच्या आहारी जाऊ नये आणि कुणाचा द्वेष करू नये. सर्वांना मदत करावी आणि प्रामाणिकपणे कष्टाने कमावलेली भाकरी खावी हेच खरे! नाही का?

उठून उभे राहिले. सच्चिदानंद बाबांनी झानेश्वरांना नमस्कार केला आणि पुढे आयुष्यभर त्यांची सेवा करण्याचं व्रत घेतलं. झानेश्वरांनी सच्चिदानंद बाबांना भगवतगीते वरील टीकाग्रंथाचे लेखक केले. त्यात ते लिहितात,

शके बाराशे बारा ।
उत्तरे टीका केली झानेश्वरे ॥
सच्चिदानंद बाबा ।
आदरे लेखकु जाहला ॥

झानेश्वरी हा मराठी भाषेतील सर्वात प्राचीन मोठा ग्रंथ आहे. त्या ग्रंथात शेवटी पसायदान म्हणजे आशीर्वाद मागताना झानेश्वर म्हणतात,

दुरितांचे तिमिर जावो ।
विश्व स्वधर्म सूर्य पाहो ॥
जो जे वांछील तो ते लाहो ।
प्राणीजात ॥

इ.स. १२९० मध्ये हा ग्रंथ लिहून पूर्ण झाला. अवध्या सोळाव्या वर्षी त्यांनी हा ग्रंथ लिहिला. त्यानंतर ते तीर्थयात्रेला गेले.

झानेश्वरी हा भगवद्गीतेवर आधारित ग्रंथ असल्याने आपण स्वतंत्र ग्रंथ लिहावा म्हणून झानेश्वरांनी अनुभवामृत म्हणजेच अमृतानुभव नावाचा १०० ओव्यांचा ग्रंथ लिहिला. त्याचप्रमाणे त्यांनी हरिपाठही रचले.

सन १२९६ मध्ये झानेश्वरांनी आळंदी येथे संजीवन समाधी घेतली. संजीवन समाधी म्हणजे योगमायेने शरीर पंचतत्वात विलीन करणे. अवध्या २१ वर्षाच्या आयुष्यात झानेश्वरांनी जे अलौकिक कार्य केले त्याला तोड नाही.

क्रमशः

कथा

महामंत्री चाणक्य

च द्रगुप्त मौर्याच्या काळातील ही गोष्ट आहे. धनानंद राजाची जुलमी सत्ता उलथून टाकण्यासाठी आर्य चाणक्य या विद्वान ब्राह्मणाने चंद्रगुप्त मौर्य याला सर्वच दृष्टीने कलेत तरबेज केले आणि नंदराजाची सत्ता संपुष्टात आणत चंद्रगुप्त मौर्याला राजा बनवले. पुढे चंद्रगुप्त आर्य चाणक्य यांच्या सल्ल्याने राज्यकारभार

करू लागला आर्य चाणक्य हे त्याचे गुरु होते तसेच राज्याचे महामंत्री देखील होते. राज्यकारभाराचे अनेक धडे, राजनीतिच्या गोष्टी आर्य चाणक्यांनी त्याला शिकवल्या. आर्य चाणक्यांचे नाव आणि कीर्ती सर्वत्र पसरली होती. त्यांची कीर्ती ऐकून एक चिनी प्रवासी त्यांना भेटायला आला. चंद्रगुप्ताच्या राज्यात फिरत असताना तो

सत्याने मिळतं तेच टिकतं.

हसती दुनिया
एप्रिल २०२२

एका नदीकाठी थांबला. नदीवर एक वयोवृद्ध गृहस्थ स्नान करत असलेला दिसला. त्या गृहस्थांना त्याने विचारले, “आर्य चाणक्य कुठे राहतात?” त्यावर तो वृद्ध म्हणाला, “थांबा थोडं! मी तुम्हाला घेऊन जातो.” असे म्हणून त्याने आंघोळ करून आपले ओले कपडे धुतले व तो पुढे चालू लागला. बरेच अंतर गेल्यानंतर वस्ती देखील संपली. पुढे जंगल सुरु झाले. तेव्हा चिनी प्रवाशाच्या मनात शंका आली की ही व्यक्ती आपल्याला महामंत्री आर्य चाणक्य यांना भेटायला नेण्याऐवजी दुसरीकडे घेऊन जात की काय? परंतु भारतीय लोक अतिथी ला देवासारखं मानतात हे तो ऐकून होता त्यामुळे तो काही न बोलता चालत राहिला. थोड्यावेळाने वृद्ध गृहस्थ आश्रमात शिरला आणि आत जाऊन ओले कपडे बदलून बाहेर येत म्हणाला, “यावे अतिथी महोदय, आर्य चाणक्याच्या आश्रमात आपलं स्वागत आहे.” चिनी प्रवासी क्षणभर चकित झाला, की चंद्रगुप्तासारख्या सम्राटाचा महामंत्री नगरी बाहेरच्या एका आश्रमातील पर्णकुटीत राहतोय हे त्याच्यासाठी अनाकलनीय होतं. थोड्या वेळानंतर फलाहार झाला आणि दोघांच्या गप्पा सुरु झाल्या. तेवढ्यात चंद्रगुप्त स्वतः दहा-बारा सैनिकांसह आपल्या गुरुला भेटायला आला. त्याने चाणक्यांना नमस्कार केला. आणि एकांतात काही

बोलणं करून तो जायला निघाला. तेव्हा चाणक्य म्हणाले, “हे राजन, हे अतिथी चीनमधून आलेले आहेत. त्यांना आपल्या दरबारात घेऊन जा. त्यांचा आदर सत्कार कर आणि संध्याकाळी आश्रमात घेऊन ये” त्याप्रमाणे चंद्रगुप्ताने चिनी प्रवाशाला आपल्या दरबारात नेले. त्याचा आदर सत्कार करून पुन्हा चाणक्यांच्या आश्रमात आणून सोडले. चाणक्य दिव्याच्या प्रकाशात काहीतरी लिहीत होते. त्यांचे लिहून झाल्यानंतर त्यांनी तो दिवा विझवला आणि दुसरा दिवा पेटवला. पुन्हा गप्पांना सुरुवात झाली. तेव्हा ही गोष्ट पाहून चिनी प्रवाशाने विचारले, “महोदय! तुम्ही आता एक दिवा पेटलेला असताना तो दिवा विझवून दुसरा दिवा का पेटवला?” त्यावर चाणक्य म्हणाले, “कारण तो दिवा सरकारी कामकाजासाठी आहे. सरकारी कामकाज संपलं, आता मी माझं खाजगी काम करत आहे. तेव्हा सरकारी दिव्यासाठी दिलेलं तेल मी माझ्या खाजगी कामासाठी वापरु शकत नाही.” हे पाहिल्यानंतर चिनी प्रवासी म्हणाला, “तुमच्यासारखा निःस्पृह, राजनिष्ठ महामंत्री ज्या राज्याला लाभला त्या राज्यात कुठलीच कमतरता राहणार नाही.”

पुढे आपल्या प्रवास वर्णनात त्याने ही गोष्ट लिहूनही ठेवलेली आहे.

प्राप्तीपेक्षा प्रयत्नांचा आनंद अधिक असतो.

सामाजिक ज्ञान

१. केळी उत्पादनात भारतात कोणत्या राज्याचा पहिला नंबर लागतो?

- अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात क) मध्य प्रदेश ड) कर्नाटक

२. रायगड जिल्ह्यातील थंड हवेचे ठिकाण कोणते?

- अ) महाबळेश्वर ब) माथेरान क) कळसुबाई ड) जळ्हार

३. भारतात सर्वात प्रथम येणार परकीय कोण?

- अ) इंग्रज ब) फ्रेंच क) पोर्तुगीज ड) डच

४. प्राचीन काळी कोणता धातू वापरला जाई?

- अ) लोखंड ब) शिसे क) तांबे ड) चांदी

५. गद्य व पद्य असा दोन्हीमध्ये लिहिलेला वेद कोणता?

- अ) ऋग्वेद ब) सामवेद क) अर्थर्ववेद ड) यजुर्वेद

६. गुजरात राज्याची राजधानी कोणती?

- अ) गांधीनगर ब) अहमदाबाद क) सूरत ड) वडोदरा

७. शिवरायांच्या काळात सोन्याची कोणती नाणी चलनात होती?

- अ) शिवराई ब) होन क) मोहर ड) ढबू पैसा

८. खालीलपैकी कोणती व्यक्तीरेखा महाभारतातील नाही?

- अ) विकर्ण ब) बार्बरिक क) अंगद ड) जयद्रथ

९. जगातील सर्वात उंचावरील लोहमार्ग कोणत्या ठिकाणी बांधण्यात येत आहे?

- अ) लेह ब) जम्मू क) हरिद्वार ड) गुवाहाटी

१०. माणसाला माणसाशी जोडण्यासाठी कशाची आवश्यकता असते?

- अ) पैशाची ब) शिक्षणाची क) मदतीची ड) प्रेमाची

उत्तरे इतरत्र

आपणही म्हातारे होणार

छो टा चिंटू आपल्या बाबांच्या मांडीवर बसून बाहेरची गंमत बघत होता. झाडावर बसलेल्या पक्ष्यांकडे, फुलांकडे पाहून नाना प्रश्न विचारत होता. एकच प्रश्न पुन्हा पुन्हा विचारी. बाबा हे काय आहे? ते काय आहे? बाबांनी उत्तर दिल्यानंतरही त्याने पुन्हा विचारले, बाबा ते काय आहे? बाबा म्हणाले, बाळ तो कावळा आहे. थोड्या वेळाने पुन्हा तोच प्रश्न विचारला; परंतु बाबांनी न रागवता पुन्हा त्याला उत्तर दिल. तेवढ्यात बाबांना भेटायला काही पाहुणे आले. चिंटूच्या आजोबांनी आतल्या खोलीतूनच बाबांना हाक मारत विचारले, कोण आले आहे रे? बाबांनी सांगितले, मित्र आलेत. थोड्या वेळाने पुन्हा काही पाहुणे आले. आजोबांनी पुन्हा बाबांना विचारले, कोण आलंय रे बाहेर? बाबा आजोबांवर ओरडत म्हणाले, “कशाला नसत्या चौकशा करताय तुम्ही? गुपचूप पडून राहता येत नाही का?” खेळताना हे वाक्य चिंटूने ऐकलं. आजोबांवर बाबा रागवले याचं त्याला मात्र वाईट वाटलं. बाबांचे मित्र गेल्यानंतर तो बाबांना म्हणाला, “बाबा, मी तुम्हाला खूप काही प्रश्न विचारत असतो, तुम्हाला माझा खूप राग येत असेल ना? बाबा म्हणाले, नाही रे. तू माझा शहाणा बाळ आहेस ना!” चिंटूने पुन्हा विचारले, बाबा तुम्ही पण लहान असताना आजोबांना खूप प्रश्न

विचारायचे का हो ? बाबा म्हणाले, हो.

चिंटूने भाबडेपणाने विचारले, मग आजोबा तुमच्यावर रागवायचे का? बाबा म्हणाले, नाही. बाबा मग तुम्ही आजोबांवर का रागवता? तुम्ही लहान असताना तुमच्या प्रश्नांची उत्तरं त्यानी दिली होती ना? मग तुम्ही त्यांना आता एवढ्या मोठ्याने का रागवलात? चिंटू रडवेला होत म्हणाला. चिंटूला जवळ घेत बाबा म्हणाले, बाळ, तू म्हणतोयस ते खरं आहे मी आजोबांवर रागवायला नको होतं. पुढे मी देखील म्हातारा होईन. त्यावेळी तू जर मला असाच रागालास तर मलाही वाईट वाटेल. म्हणून मला माझी चूक आत्ताच सुधारली पाहिजे. असे म्हणून बाबांनी आजोबांची माफी मागितली. ते बघून तो चिंटू खूप खूष झाला.

— दिनकर घोडके, सातारा

शरीराचा अशक्तपणा दूर करते फक्कषष्ठी

फ रसबी ही भारतातील प्रमुख शेंगभाजी आहे. शेंगवर्गीय इतर भाज्यांच्या तुलनेत या प्रकारात जास्त कॅलरीज असतात व त्या तुलनेत प्रोटीन्स मात्र कमी असतात. प्रोटीन्सच्या कमी प्रमाणामुळे फरसबी वृद्धांसाठीही उत्तम आहार आहे. फरसबीमध्ये प्रामुख्याने फॉलिक ऑसिड, व्हिटॅमिन सी, मॅग्नेशियम, पोटॅशियम व जस्त इ. खनिजतत्वांची रेलचेल असते. फरसबीचे वनस्पतीशास्त्रीय नाव फ सिओलस वलारिक आहे. जाणून घेऊया फरसबीमधील औषधी गुण.

आधुनिक विज्ञानामध्ये या शेंगातील रस सेवन केल्याने आपल्या शरीरातील इन्शुलिन नामक हार्मोनचा स्त्राव वाढतो. या गोष्टीची पुष्टी केली जाते. यामुळे फरसबी ही मधुमेहासाठी गुणकारी मानली जाते. फरसबीच्या बिया वाळवून ते चूर्ण रोज दोन वेळा तोंडात टाकून सेवन केल्याने मधुमेह लवकर बरा होतो. मुलांना मात्र हे चूर्ण देऊन्ये.

पाताळ्कोटमधील हर्बल तज्ज्ञ फरसबी व कोबीचा रस एकत्र करून तो सेवन करतात. या आदिवासींचे असे म्हणणे आहे, की मधुमेह रोखण्यासाठी व बरा करण्यासाठी फरसबी हा रामबाण उपाय आहे. गुजरातमधील डांग

प्रांतातील आदिवासी फरसबीच्या शेंगा वाटून वा किसणीवर बारीक किसून जाड कपड्यातून त्यापासून रस काढतात व हा रस अशक्त शरीराचे रुण व ताप आलेल्या रुणांना दिला जातो. त्यांच्या म्हणण्याप्रमाणे यामधील पोषकतत्वांची भरपूर मात्रा असते व अशक्तपणा दूर करण्यासाठी ते प्रभावी टॉनिक आहे. काही आदिवासी या शेंगाचा रस हा संधिवातावरही गुणकारी असल्याचे मानतात. या शेंगातील बिया वाळवून त्यांचे चूर्ण तेलात मिसळून संधिवातामुळे दुखणाऱ्या भागावर त्याचा लेप लावला असता वेदना ताबडतोब नाहीशा होतात.

फरसबी मैंदूची क्षमता व शारीरिक बल यांची वृद्धी करते. दीर्घ आजारानंतर येणारा अशक्तपणा घालविण्यासाठी फरसबीचा रस नियमित ७ दिवसांपर्यंत २५० मिली. या प्रमाणात सेवन केल्याने शरीरात शक्तीचा संचार होऊ लागतो.

शरीरामध्ये नेहमी जाणवणारा थकवा, जास्त घाम येणे व अशक्तपणा दूर करण्यासाठी आदिवासी टोमॅटोबरोबर फरसबी उकळून सूप तयार करतात व ते रुणाला दिवसातून २ वेळ असे चार दिवस देतात. फरसबीचे हे सूप फारच शक्तीवर्धक मानले जाते.

गर्वाचं घर नेहमीच खाली असतं.

रंग भरा

- सामाजिक क्रान्ति उत्तरे
१. अ
 २. ब
 ३. ड
 ४. क
 ५. ड
 ६. अ
 ७. ब
 ८. क
 ९. अ
 १०. ड

१ म	हा	२ रा	ष्ट्र	३ पो	
ध्य	कृपा	जी	मा	लेह	५ र
४ गो	व	र्ध	न	७ सं	ज
७ त	गां	व	८ व	९ सं	त
१० प	११ रा	धी	१२ न	स्कू	१४ र
१३ तु	हृ	र्म	१५ स	१६ र	
ती	ल	१४ सी	दा	१७ नी	ज
	१५ ल	ता	१६ स	१८ र	

हस्ती दुनिया
एप्रिल २०२२

क्रांती हळूहळू घडते; एका क्षणात नाही.

॥ तू ही निरंकार ॥

पूर्ण सदगुरु निजभक्तांची सारी संकटे दूर करी ।

पूर्ण सदगुरु निजभक्तांवर कृपा दृष्टि उपकार करी ।

पूर्ण सदगुरु भक्त जनांची पापे सारी नष्ट करी ।

पूर्ण सदगुरु निजभक्तांची सर्व सुखाने झोळी भरी ।

पूर्ण सदगुरु निजभक्तांवर आले संकट दूर करी ।

पूर्ण सदगुरु भक्त जनांचे दुःख तापही दूर करी ।

शंकरसाव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी...

लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरसाव जाधव
प्रधारक, सातारा झोन

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साडया | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धोरेंगे न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम पल छिन नाम का जो जन करता अमृत पान है । ऐसे जन को जग में सन्तो मिलता जीवन दान है ।

गुरु का जो यशगान करेगा यश दुनिया में पायेगा । गुरु की जै जै जो करता हैं उसकी होती जै जै कारा
उसकी भी महिमा होगी जो गुरु की महिमा गायेगा । गुरु की पूजा जो करता हैं उसको पूजे कुल संसार।

९९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बैंक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2022-2024
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2022-24
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ नुही निरंकार ॥

ऑफिस : गाला नं. १, ४, ६, ८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नाशिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५५२६
ई-मेल : rajinustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरिंग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

बाबाजी कंस्ट्रक्शन्स

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किंवन, २ रुम हॉल किंवन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

चन्द्रार्दण द्वा. पाटील
धर्मचित रा. पाटील

रामेश च. पाटील
कुशल रा. पाटील